PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 70 lir | Leto XXV. Št. 171 (7365) | TRST, petek, 25. julija 1969

SREČEN POVRATEK TREH AMERIŠKIH VESOLJCEV

«Apollo 11» je pristal na Tihem oceanu

Vesoljce so premestili na ladjo «Hornet» in jih nato skupno z zdravnikom spravili v «biološko kabino» - Paine o sovjetskih vesoljskih programih «Apollo 12» bodo izstrelili 14. novembra - Čestitke Podgornega Nixonu - Sovjetska televizija je neposredno oddajala pristanek Apolla

HOUSTON, 24. — Kabina «Apollo 11» je pristala danes med 18.49 in 18.50 nekaj nad 14 kilometrov od ladje «Hornet». Zaradi razburkanega morja so pristanek premestili za 398 kilometrov od predvidenega kraja. Kabina je pristala približno poldrug kilometer od določenega kraja.

Kabina je pristala obrnjena navzdol, toda po petih minutah so vesoljci sporočili po radiju, da se je avtomatično naravnala in ob 19. uri je bila popolnoma naravnana. Iz helikopterja se je spustil v morje potapljač, ki je opasal kabino s plavalnim pasom in jo pritrdil k sidru. V morje so se spustili še drugi potapljači in zatem so spustili pnevmatičen čoln. Ob 19.12 se je spustil v morje potapljač Haltberg, oblečen v poseben kombinezon in opremljen s posebno masko. Odprl je odprtino kabine ter izročil trem vesoljcem posodo z dezinfecijsko razstopino, s katero so vesoljci poškropili svoje obleke in notranjost kabine. Izročil jim je tudi posebne obleke in plinsko masko za dihanje. Ko so se preoblekli in razkužili notranjost kabine, so se vesoljci premestili v pnevmatičen čoln, ki so ga že prej razkužili.

Haltberg je poškropil z dezinfekcijsko razstopino tudi zunanje stene kabine. Razkuževanje se je zaključilo ob 19.47. Nato so vesoljce dvignili na helikopter. Tudi člani posadke so bili oblečeni v zaščitne obleke. Medtem pa je Haltberg hermetično zaprl kabino.

Ko so se vesoljci vkrcali na helikopter, so se člani posadke preselili v kabino za pilotiranje in so se preoblekli ter so pustili vesoljce same z zdravnikom, ki bo ostal z njimi v karanteni. Helikopter je pristal na ladji «Hornet» ob 19.57 in so ga s posebnim dvigalom spustili v spodnje nadstropje. Vesoljci so ostali v helikopterju, člani posadke pa so izstopili.

Ob 20.07 so vesoljci zapustili helikopter in se naglo premestili v spremstvu zdravnika v biološko kabino. Za njimi je neki tehnik razkužil tla, po katerih so hodili. Biološki kabini se ne more nihče približati.

V biološki kabini na ladji «Hornet» je vesoljce pregledal zdravnik, ki je sporočil, da so videti pri dobrem zdravju. Seveda bodo potrebni temeljitejši pregledi.

Predsednik Nixon je govoril z vesoljci po mikrofonu. Sporočil jim je, da je dobil čestitke od več kot sto tujih vlad, cesarjev, predsednikov, kraljev in ministrskih predsednikov. Nato je vesoljce povabil na sprejem in večerjo, ki bo 13. avgusta v Beli hiši. Vesoljci bodo zaključili svojo karanteno 11. avgusta.

Vesoljska kabina je prišla v zemeljsko atmosfero ob 18.35 in 7 sekund in kmalu zatem je bil prekinjen radijski stik z Zemljo, ki se je obnovil po treh minutah in 45 sekundah. Vesoljci so sporočili, da poteka vse v najboljšem redu. Prva padala so se avtomatično odprla ob 18.44 in kmalu zatem so se odprla glavna padala.

Upravnik NASA Thomas Paine je na tiskovni konferenci na ladji «Hornet» izrazil mnenje, da bo Sovjetska zveza ponovila ameriški poskus s pošiljatvijo svojih vesoljcev na Luno v enem letu in pol. Dodal je, da bi uspeh ZDA utegnil pripeljati do tesnejšega sodelovanja s Sovjetsko zvezo v raziskovanju vesolja, čeprav bo tekmovanje med dvema velesilama v prihodnosti še vedno močno. Pripomnil je, da ne verjame v skupne napore, temveč v priložnostno sodelovanje. Po njegovem mnenju je bil glavni dejavnik ameriške zmage v tekmovanju za osvojitev Lune politika odkrite in popolne publicitete o vesoljskem programu v nasprotju s tajnostjo, v katero se odevajo Sovjeti. Izrazil je mnenje, da so si Sovjeti škodovali, s tem da tako skrivajo svoje programe. Pripomnil je, da je ameriška odkrita politika glede tega spodbujala znanstvenike vsega sveta, da so predlagali razne izboljšave. Zatem je Paine izjavil, da bo ameriški vesoljski uspeh prispeval k zmanjšanju napetosti med ZDA in Sovjetsko zvezo in da bo izboljšal mnenje vsega sveta o ZDA. Na koncu je izjavil, da se ne bi smeli ozirati na tiste, ki zahtevajo, naj ZDA omejijo svoj vesoljski program in tudi svojo vlogo v svetovnih zadevah ter naj uporabijo ta sredstva za reševanje notranjih problemov.

Ravnatelj programa Apollo general Phileips je agenciji «France Presse» sporočil, da bo «Apollo 16» prinesel na Luno majhen jeep, ki ga bosta uporabljala vesoljca, ki bosta raziskovala Luno marca 1971.

General Phillips predvideva, da bodo čez deset let postavili na tir okoli Zemlje postajo s posadko so znanstvenikov, ki bo prvi korak za osvoboditev Marsa tri ali šest let pozneje. Po njegovem mnenju bo poteklo eno ali dve leti, preden bodo sovjetski vesoljci pristali na Luni.

Sporočil je tudi, da je izstrelitev ladje «Apollo 12» določena za 14. novembra letos. Vesoljci se bodo izkrcali v Oceanu neviht.

Izjavil je dalje, da bodo na podlagi sedanjih izkušenj prihodnji vesoljci dvakrat zapustili kabino in bodo ostali več časa zunaj. Poleg tega se bodo posvetili temeljitejšim geološkim študijam. LEM «Apolla 12» bo lažji, ker ga bodo izboljšali. Na Lunina tla bo položil šest aparatov.

General Phillips je nato dejal, da si bodo poleti «Apollo» sledili vsake štiri mesece, začenši od «Apolla 12». «Apollo 16» bo marca 1971 verjetno prinesel na Luno majhen jeep, ki bo tehtal 180 kilogramov. Vsako od štirih koles bo ločeno poganjal električni motor. Njegova avtonomija bo znašala od 55 do 74 kilometrov.

Zatem je Phillips govoril o vesoljskih postajah okoli Zemlje, ki bodo začele delovati leta 1972 s posadko treh vesoljcev, ki bodo letele okoli Zemlje, najprej 28 dni, zatem pa 56 dni. Phillips predvideva pristanek na Marsu v letih 1982-85. V ta namen bodo velike važnosti vesoljski «taksiji» med Zemljo in vesoljskimi postajami. Na zadevno vprašanje je Phillips izjavil, da imajo Sovjeti zelo obširen vesoljski program in da so njihova tehnična znanja znatna ter posvečajo mnogo sredstev za osvojitev vesolja. Na koncu je izrazil upanje, da bosta obe državi našli način za sodelovanje v vesolju, ker bi s sodelovanjem lahko dosegli mnogo več kakor sedaj.

Philips je izjavil tudi, da bodo vesoljci ladje «Apollo 12», ki bodo sredi novembra letos pristali v Oceanu neviht, imeli priložnost pregledati vesoljsko sondo «Surveyor 3», ki je 20. aprila 1967 kopala na Luni s posebnim aparatom in analizirala Lunina tla. Vesoljci bodo ostali 32 ur na Luni in bodo lahko hodili več kot sto metrov proč od kabine.

Voditelj za človeške polete George Müller je izjavil, da je Mars prihodnji glavni cilj pri raziskovanju planetov. Če bi danes sprejeli sklep, da se pošlje človeška posadka proti Marsu, bi se potovanje lahko organiziralo po letu 1980. Če bi organizirali to potovanje, bi nedvomno že od začetka pomenilo prvi poizkus pristanka na Marsu, ker bo potreben čas enega leta in pol do dveh let za potovanje tja in nazaj.

Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta SZ Podgorni je poslal danes Nixonu brzojavko, v kateri čestita k uspehu vesoljske ladje «Apollo 11». Čestitko sta poslala tudi predsednik Saragat in predsednik vlade Rumor. Zunanji minister Nenni pa je poslal brzojavko s čestitkami ameriškemu državnemu tajniku Rogersu.

Sovjetski vesoljci so poslali po moskovskem radiu skupne čestitke svojim «dragim ameriškim kolegom». Sovjetski vesoljci izjavljajo, da so skrbno sledili poletu treh ameriških vesoljcev, katerim iskreno čestitajo. Podpisanih je 14 sovjetskih vesoljcev.

Moskovska televizija je prvikrat v zgodovini vesoljskega raziskovanja oddajala nocoj neposredno povratek vesoljcev «Apolla 11». V Sovjetski zvezi niso nikoli neposredno oddajali po televiziji nobenega svojih zgodovinskih vesoljskih poskusov in toliko manj ameriške. Po mnenju opazovalcev je to znak izboljšanja sovjetsko - ameriških odnosov.

Agencija Tass je poročala o pristanku ladje «Apollo» tri minute potem, ko je o tem poročala NASA. Moskovski radio pa je po sporočilu o pristanku tudi čestital ameriškim vesoljcem. Moskovski radio je izkoristil to priložnost za naslednjo pripombo: «Milijoni ljudi na vsem svetu so sledili važnemu poletu. Milijoni Kitajcev pa niso bili niti obveščeni o tem».

«Pravda» hvali junaštvo ameriških vesoljcev, hkrati pa pravi, da njihovo dejanje postavlja v ospredje «najgloblje socialne pomanjkljivosti» Amerike. V komentar so vključeni članki nekaterih tujih časopisov in tudi «New York Timesa» ter «New York Daily Newsa», ki govorijo o stroških programa Apollo in o «nujnih socialnih problemih na Zemlji».

«Sedaj ko se ameriški vesoljci vračajo na Zemljo po svoji pogumni odpravi, piše «Pravda», plačuje človeštvo svoj prispevek njihovemu pogumu in časti njihovo junaško dejanje. To je nevarno. Toda kar je značilno, je, da v trenutku, ko se poudarjajo veliki znanstveni in tehnični uspehi «Apollo 11» in pogum vesoljcev, ne more svetovna javnost pozabiti perečih vprašanj Zemlje. Spričo tega velikega kozmičnega uspeha so globoke socialne razlike v ZDA postale bolj očitne. Očitna je postala tudi kronična nesposobnost Amerike, da reši najbolj življenjske probleme».

Sovjetska revija v angleščini «Soviet Weekly» piše v svoji zadnji številki, da je bila sovjetska sonda «Luna 15» prva iz vrste sond, ki lahko pristane na Luni. Revija dodaja, da je izstrelitev sonde važen napredek v primerjavi s prejšnjimi poskusi, ker je ta sonda lahko menjala svoj tir in bi nato pristala, če bi bilo tako določeno, na raznih krajih Lunine površine. Zatem pravi revija, da je sonda izvedla številna važna raziskovanja.

Liberalna delegacija ZRN na obisku pri Kosiginu

MOSKVA, 24. — Delegacija zahodnonemške liberalnodemokratske stranke (FDP), ki jo vodi predsednik Walter Scheel, se je danes v Moskvi sestala s predsednikom sovjetske vlade Kosiginom. Razgovor je trajal dve uri. V telefonskem intervjuju za neko nemško radijsko postajo je Scheel dejal, da je bil razgovor posvečen sklicanju vseevropske konference o varnosti in problemu podpisa pogodbe proti jedrskemu oboroževanju. Liberalni predstavnik je tudi dejal, da med razgovorom ni niti enkrat slišal besed «priznanje Nemške demokratične republike». Izrazil je tudi mnenje, da bi morala imeti ZRN bolj pogoste stike s sovjetskimi voditelji.

Scheel bo ob povratku v Bonn obvestil kanclerja Kiesingerja in zunanjega ministra Brandta o poteku obiska v SZ.

Tudi himna NDR na športnih prireditvah v ZRN

BONN, 24. — Na sinočnji, zadnji seji pred poletnimi počitnicami je vlada kancleria Kiesingerja sklenila, da lahko na vseh mednarodnih športnih prireditvah v ZR Nemčiji, na katerih sodelujejo tudi športniki iz NDR, izvešajo zastavo in igrajo državno himno NDR. Ta sklep je neposredno v zvezi s prihodnjimi olimpijskimi igrami v Mühchu in incidenti, ki so se dogajali zaradi prejšnjih vladnih diskriminacijskih odločil.

Uradni predstavnik vlade Günter Diehl je izjavil, da novi sklep zvezne vlade ne velja za prireditve, ki niso mednarodnega značaja.

Sklep o tem, da lahko na olimpijskih igrah izvesijo zastavo in igrajo himno NDR, so doslej večkrat odložili. Socialdemokratska frakcija je sinočnjo odločitev vlade ocenila kot ukrep, ki «osvobaja šport političnih spon».

Evgen Löbel izključen iz KPČ

Bil je med obtoženci na procesu proti Slanskemu

BRATISLAVA, 24. — Danes so uradno javili, da je bil izključen iz komunistične partije KPČ Evgen Löbel. Gre za zelo znano osebnost, ki je bila med obtoženci na znanem stalinističnem procesu proti Slanskemu. Skupaj z Arturjem Londonom je bil takrat obsojen na dosmrtno ječo na podlagi priznanja, ki so mu ga iztrgali z muče njem.

Bil je nato rehabilitiran in spet sprejet v partijo. Kot London, je tudi on napisal knjigo z naslovom «Praški proces», v kateri je opisal metode policijskega zaslišavanja v Stalinovem času. Löbel je bil do pred kratkim ravnatelj češkoslovaške državne banke v Bratislavi, pred nekaj meseci pa se je preselil v tujino.

Ukrep o njegovi izključitvi iz partije so utemeljili s trditvijo, da «je Löbelovo obnašanje v tujini v nasprotju s sedanjo politiko CK KPČ in z temeljnimi načeli partije in marksizma - leninizma».

Gospodarski sporazum med Sirijo in NDR

DAMASK, 24. — Vzhodnonemški minister za gospodarstvo Horst Solle je podpisal včeraj v Damasku s svojim sirskim kolegom Abdulom Halimom Kadamom pogodbo za tehnično in gospodarsko sodelovanje med obema državama. Na podlagi pogodbe bo NDR dobavila Siriji stroje in drugi material za vrednost petdeset milijonov dolarjev (okrog 31 milijard lir).

SEJA VODSTVA SOCIALISTIČNE STRANKE

De Martino je poročal o kompromisnem predlogu Rumorja

Pooblastilo delegaciji, da nadaljuje pogajanja - Lombardijeva skupina se zavzema za vlado med demokristjani in socialisti

RIM, 24. — Danes se je sestalo vodstvo socialistične stranke. Na seji je podal poročilo tajnik De Martino, ki je med drugim izjavil, da v primeru neuspeha za obnovitev leve sredine zaradi nepopustljivosti socialdemokratov, ni druge rešitve nego vlada med demokristjani in socialisti, ki naj nadaljuje «strateški načrt, ki je v začetku navdihnil politiko leve sredine».

De Martino je obvestil vodstvo o «kompromisnih predlogih» Rumorja in pozval vodstva, naj o tem odloča, da se določi stališče stranke. Pripomnil je, spričo sedanjega stanja so v primeru neuspeha sedanjega poskusa najbolj verjetna alternativa predčasne političnе volitve. Socialistična stranka, je pripomnil, se nima nič bati, temveč bi pri tem še mnogo pridobila. Toda ni moč prikrivati, da gre za hudo odločitev, ki bi pustila državo v negotovosti v razdobju važnih gospodarskih in socialnih izbir, ki izhajajo iz obnovitve delovnih pogodb.

De Martino je govoril tudi o organizacijskem stanju stranke po razkolu in je dodal, da so bili politični in organizacijski rezultati, ki so jih povzročitelji razkola pričakovali, povsem negativni. Na podlagi dosedanjih podatkov, ki se tičejo 4375 sekcij, jih je manj kakor 300 zapustilo stranko. V parlamentarnih skupinah sta več kot dve tretjini ostali zvesti socialistični stranki. Noben časopis federacije ni sprejel razkola. Od 747 socialističnih sindikalistov v CGIL sta samo dva zapustila stranko; enako stanje je v UIL in v drugih množičnih organizacijah, kjer so socialisti navzoči.

Sledila je razprava, ki se je nadaljevala popoldne. Lombardi je izjavil, da bi v vladi tako imenovane organske leve sredine socialdemokratska stranka prevzela vlogo liberalcev in bi s tem dala vladni koaliciji tudi formalno centristični položaj. Lombardi je poudaril, da nasprotuje tudi delnemu zaprtju na levo, kakor zahtevajo socialni demokrati, in je dodal, da to pomeni izbrati vlado med demokristjani in socialisti, «ki je najbolj posrečen in realističen način odprtja za preureditev levice in za realno alternativo, čeprav se ne zdi da sta komunistična in psiupovska stranka razumeli važnost zgodovinske priložnosti, ki se zlahka ne ponovi, in tudi če demokristjanska levica še vedno zavzema dvoumne previdnosti». Lombardi je dalje dejal, da razume, da je za krščansko demokracijo taka formula danes težko sprejemljiva, dodal pa je, da gre za «jasen političen predlog, razumljiv volivcem». Alternativa za vlado med demokristjani in socialisti bi po njegovem mnenju bile predčasne volitve. «Če bi prišlo do tega po krivdi krščanske demokracije, je dodal, pa naj se razpišejo volitve. Sicer pa, je dodal, izogniti se danes volitvam ne pomeni izogniti se jim za vedno. Toda ne sme se pustiti socialnim demokratom izbira časa, verjetno spomladi, da bi ponovili neopuščeni poizkus volitev po vzorcu Pompidouja okrog tako imenovanega bloka reda». Na koncu je Lombardi dejal, da hoče krščanska demokracija sama voditi premik na levo in ga urejati na tak način, da bi se spremenil v obnovljeno zmernost. Socialisti pa morajo prevzeti nalogo, «da postanejo nenadomestijiva, čeprav ne izključno politična sila, ki naj uravnava premik na levo, ki naj mu zagotovi reden politični izid.»

Zagari je izjavil, da šele potem, ko bi bili zaman vsi poskusi za obnovitev leve sredine, se lahko upoštevajo druge možnosti. Izrekel se je proti predčasnim volitvam. Codignola pa je ponovil tezo Lombardija in je dejal, da po njegovem ni druge možnosti nego sestava vlade med demokristjani in socialisti. Dodal je, da je po njegovem taka rešitev logična posledica razlogov za razkol socialistične stranke.

Senator Pieraccini je izjavil, da mora socialistična stranka delovati za obnovitev organske leve sredine. Toda to se ne more zgoditi na podlagi kapitulacije socialističnega stališča.

Ob zaključku so sprejeli dokument, ki pooblašča De Martina, da nadaljuje pogajanja na podlagi stališč, ki so prišla do izraza na sestanku.

Dokument se glasi: «Vodstvo PSI pooblašča delegacijo, ki ga predstavlja na pogajanjih z drugimi strankami, naj nadaljuje napore za pozitivno rešitev vladne krize z obnovitvijo leve sredine, ki naj ustreza težnjam po napredku v državi ob ohranitvi političnih in programskih zahtev PSI».

Predstavnik PSI je izjavil časnikarjem, da je bil dokument izglasovan soglasno, pri čemer so Lombardi, Codignola in Cassola podali naslednjo glasovalno izjavo: «Sprejemamo na znanje, da izglasovani dokument vsebuje voljo, ki se je v obilni meri pokazala med razpravo, da se zavrne vsak politični ugovor v nasprotju s splošno usmeritvijo, ki jo je izrazil centralni komite PSI; če bi bili ti ugovori izrečeni in bi se pri njih vztrajalo, se bodo zastavile vse sile, da se doseže sporazum o vladi, omejeni na krščansko demokracijo in socialistično stranko, ki spada v okvir pooblastila predsednika republike.»

Danes se je sestalo tudi vodstvo parlamentarne skupine socialdemokratov. Po sestanku je predsednik Orlandi izjavil, da so socialni demokrati za «organsko in učinkovito levo sredino». Toda se ne mislijo odreči nekaterim pogojem, «brez katerih bi odpadli razlogi, ki so navdihnili ustanovitev PSU».

Sestali so se tudi predstavniki levičarskih skupin krščanske demokracije in morotejcev. v torek pa se bo sestal centralni komite komunistične stranke.

Jutri zjutraj bo seja CIPE, na kateri bodo razpravljali o proračunu za leto 1970 in o gospodarskem programiranju.

Sestanek Harmel-Gromiko

MOSKVA, 24. — Belgijski zunanji minister Harmel, ki je na dnevnem uradnem obisku v Moskvi, se je danes sestal s svojim sovjetskim kolegom Gromikom. TASS poroča, da so bile teme razgovora nekatera mednarodna vprašanja ter odnosi med Belgijo in SZ. Agencija pravi, da je srečanje poteklo «v vzdušju razumevanja in iskrenosti».

OB POPOLNEM ZASTOJU PARIŠKIH POGAJANJ

Spor med Thieujem in Huongom glede sprememb v sajgonski vladi

Govorice o Nixonovem obisku v Južnem Vietnamu

PARIZ, 24. — Vse po starem na pariški konferenci za Vietnam, kjer so štiri delegacije tudi na današnji sedemindvajseti seji uprizorile običajni «razgovor med glušnimi».

Prva govornica, zunanja ministrica začasne revolucionarne vlade Južnega Vietnama Nguyen Thi Binh, je še enkrat odbila Thieujeve predloge o splošnih volitvah. «Pravico samoodločanja južnovietnamskega ljudstva — je dejala — je treba uresničiti v pogojih neodvisnosti, svobode in demokracije. Popolnoma jasno pa je, da ti pogoji ne morejo obstajati, dokler ne bo Južni Vietnam dokončno osvobojen, dokler se ameriške enote ne bodo umaknile, dokler bo še obstajala uprava Thieu-Ky-Huong.»

Hanojski delegat Xuan Thuy je trdil, da mora predsednik Nixon, če resnično želi mir, sprejeti rešitev v desetih točkah, ki jo je predlagala FNO

Kot da ne bi slišal izjav svojih sogovornikov, je sajgonski delegat Phan Dang Lam posvetil svoj govor Thieujevim predlogom ter skušal dokazovati «iskrenost in dobro voljo» svoje vlade. Podobno se je izrazil tudi washingtonski predstavnik Cabot Lodge, ki je dejal, da bi moral «komunistični tabor» ponovno proučiti Thieujeve predloge, ker je to prvi pogoj za začetek «resnih pogajanj».

V Južnem Vietnamu se medtem zaostrujejo spori v samem sajgonskem režimu, ki sta ga poslanska zbornica in senat v preteklih dneh ostro kritizirali. Spor pa je sedaj na najvišji ravni, in sicer med predsednikom Thieujem in vladnim predsednikom Tran Van Huongom. Spor zadeva spremembe, ki so jih napovedali v sajgonski vladi: Thieu bi hotel poklicati v vlado voditelje vseh strank, ki podpirajo režim, Huong pa predlaga, da bi sestavljali novo vlado predvsem tehniki, ki niso politično preveč angažirani.

Bolj kot za spor v vladi pa se v Sajgonu zanimajo za potovanje predsednika Nixona na azijski jugovzhod: danes se je namreč razširila vest, da bi ameriški predsednik med potjo utegnil obiskati tudi Južni Vietnam, čeprav ni bil obisk vključen v program potovanja. Obisk bi moral biti 29. ali 30. julija. Vsekakor je izključeno, da bi Nixon obiskal Sajgon. Verjetno bi se ameriški predsednik ustavil na kakšni ameriški bazi, kot je že storil leta 1966 tedanji predsednik Johnson.

Vojaška dejavnost je še vedno omejena, tako da se v Južnem Vietnamu govori o «premirju de facto». Osvobodilne sile so pre eklo noč obstreljevale samo sedem ameriških in sajgonskih postojank: več vojakov je bilo ranjenih, vendar ni bil nihče ubit. Kopenski spopadi so zelo redki, pač pa je bila preteklo noč posebno intenzivna dejavnost ameriških bombnikov «B-52». Ti so opravili sedem akcij in izstrelili na pokrajinah okrog Sajgona in na centralnih planotah 1.300 ton bomb.

WASHINGTON, 24. — Ameriški predsednik Nixon je ukazal vladi, da zmanjša izdatke za 3,5 milijarde dolarjev. V predsednikovem sporočilu je rečeno, da je to zmanjšanje potrebno, ker je kongres povečal izdatke na več področjih.

To omejevanje izdatkov, ki si ga razlagajo kot nov korak v boju proti inflacionističnim tendencam, pomeni, da bodo morali nekatere vladne programe razteguiti na daljše obdobje, druge pa skrčiti.

Eksplozivna zavoja Brandtu in poslaništvu SFRJ

BONN, 24. — Zahodnonemško zunanje ministrstvo je javilo, da sta bila poslana zunanjemu ministru Brandtu in jugoslovanskemu poslaništvu po pošti zavoja z dinamitom toda brez vžigalnika.

Predstavnik ministrstva je dodal, da so sprejeli stroge varnostne ukrepe ob tridnevnem obisku jugoslovanskega zunanjega ministra Tepavca v Zahodni Nemčiji, ki se bo začel v ponedeljek. Nemški časnikarji bodo potrebovali posebno dovoljenje, da bodo lahko sledili programu obiska.

Zavoj, ki je bil namenjen zunanjemu ministru Brandtu, so pred dnevi prestregli v poštnem uradu ministrstva, drugi zavoj pa je prispel na jugoslovansko poslaništvo. V obeh sta bili grozilni pismi.

RIO DE JANEIRO, 24. — Pred dvema dnevoma se je v nekem braziliskem vojaškem središču v območju Sao Paola začel latinskoameriški simpozij o protigverilskem vojskovanju, na katerem sodelujejo tudi predstavniki ameriškega Pentagona in visoki častniki vseh držav na tem področju, razen iz Hondurasa in Salvadora. Zvedelo se je, da so glavne teme nevarnost pred nastajanjem ali širjenjem gverilskih žarišč v državah Latinske Amerike, kakor tudi izmenjava praktičnih izkušenj in poročil z dosedanjih akcij proti gverilcem.

POLOŽAJ NA SREDNJEM VZHODU ČEDALJE BOLJ NAPET

Siloviti spopadi nad Sueškim prekopom med izraelskimi in egiptovskimi letali

Nasprotujoča si vojaška sporočila - Streljanje tudi v dolini Jordana in na meji s Sirijo - Moše Dajan o Naserjevem govoru

TEL AVIV, 24. — Položaj na Srednjem vzhodu je iz dneva v dan bolj napet, medtem ko ostaja sporazum o premirju, ki je bil sklenjen po šestdnevni vojni, samo še na papirju. Izraelska letala so danes ponovno — že tretjič v zadnjih petih dneh — preletela Sueški prekop in obstreljevala egiptovske položaje ob kanalu, nekaj ur pozneje pa so se dvignili iz baz v ZAR egiptovski lovski bombniki in napadli izraelska oporišča ob Suezu in v notranjosti.

O dveh letalskih akcijah so se ves dan križala vojaška poročila iz Kaira in Tel Aviva. Najprej je izraelski vojaški glasnik sporočil, da so izraelska letala bombardirala egiptovske vojaške položaje ob kanalu in da je bila akcija sklenjena «zaradi nenehnih egiptovskih kršitev sporazuma o ustavitvi sovražnosti». To sporočilo je pozneje v bistvu potrdil radio Kairo, ki je sporočil, da je egiptovsko protiletalsko topništvo prisililo sovražna letala k umiku.

Bolj nasprotujoči pa sta si verziji o drugem letalskem spopadu: v Tel Avivu so sporočili, da je bilo šest egiptovskih «migov» sestreljenih med spopadom na vzhodnem bregu kanala. Glasnik je dejal, da so «migi» napadli izraelske položaje ob prekopu ter se spopadli z izraelskimi letali, ki so jim šla naproti. Po izraelski verziji ni bilo nobeno izraelsko letalo zadeto. Pač pa je bil med spopadom en izraelski vojak ubit, štirje pa laže ranjeni.

Radio Kairo pa je sporočil, da so egiptovska letala napadla izraelske položaje na vzhodnem bregu kanala in v notranjosti. Po sporočilu so letala zadela številne postojanke, rampe za izstreljevanje raket in sovražne baterije. Akcija, je povedal egiptovski oddajnik, je bila odgovor izraelskemu letalskemu napadu proti našim položajem. Vsa egiptovska letala razen enega so se vrnila na baze, štiri izraelska letala pa so bila sestreljena: dve je sestrelilo egiptovsko protiletalsko topništvo na področju Port Tevfika, dve pa sta bili uničeni med letalskim spopadom na področju Port Fuad, na severnem delu kanala.

Pozneje je egiptovski glasnik odločno zanikal vest, po kateri naj bi Izraelci sestrelili šest letal ZAR. Dejal je, da skušajo Izraelci s takimi izjavami prikrivati javnemu mnenju ogromne izgube, ki so jih utrpeli zaradi egiptovskega vdora. S svoje strani pa so v Tel Avivu demantirali vest, po kateri naj bi egiptovsko protiletalsko topništvo sestrelilo dve izraelski letali.

Do spopadov je prišlo danes tudi na drugih področjih na Srednjem vzhodu. Amanski glasnik je sporočil, da so izraelski «mirage» letali danes nad mestecem Mafrak v severovzhodni Jordaniji, dokler jih ni jordansko protiletalsko topništvo prisililo k umiku. Isti glasnik je še sporočil o topniškem in raketnem spopadu med Izraelci in Jordanci, do katerega je prišlo preteklo noč v pokrajini Zahrat El Najjar v dolini Jordana.

O streljanju med sirskimi in izraelskimi enotami je poročal glasnik iz Damaska, ki je povedal, da so začeli streljati Izraelci. Spopad je bil malo pred 12. uro v pokrajini Abi Rajem. Radio Damask je sporočil, da Sirci niso imeli izgub, medtem ko so Izraelci odnesli z bojišč tri ranjence.

Na tiskovni konferenci v Hebronu je izraelski obrambni minister Moše Dajan komentiral včerajšnji Naserjev govor na kongresu Arabske socialistične zveze ter dejal, da «je treba Naserja jemati dobesedno in zaključiti, da so Egipčani pripravljeni vsak trenutek sprožiti sovražnosti in bombardirati Tel Aviv». Dajan je sicer izrazil mnenje, da ne bo prišlo do vojne v bližnji bodočnosti.

Izraelski obrambni minister je tudi potrdil, da se je teroristična dejavnost v Izraelu okrepila. Ti atentati, je dejal, nikakor ne ogrožajo izraelske varnosti, vendar lahko privedejo do poslabšanja odnosov med Židi in Arabci v Izraelu in na zasedenih ozemljih.

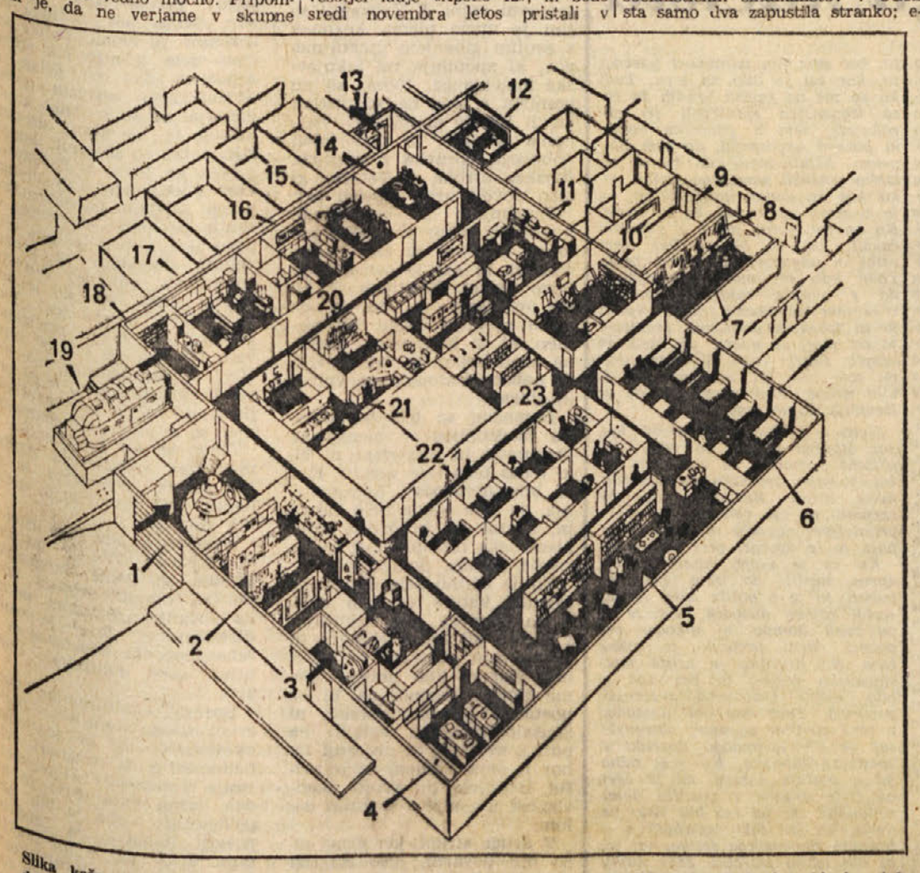

Slika kaže «področje karantene» za vesoljce Apolla 11. Gre za večnadstropno poslopje, ki je stalo deset milijard lir. 1. Shramba za kabino «Columbia». 2. Prostor za računske stroje. 3. Sprejemanje živil, pralnica itd. 4. Kuhinja. 5. Dnevna soba in obednica. 6. Spalnica za služinčad. 7. Soba za pogovore z vesoljci. 8. Steklena stena. 9. Soba za obiske. 10. Telovadnica. 11. Biološki in zdravniški laboratorij. 12. Soba za registriranje zbranih podatkov. 13. Vhod v laboratorij, kjer analizirajo vzorce kamenja z Lune. 14. Fiziološki pregledi. 15. Operacijska soba. 16. Soba za zdravniške preglede. 17. Soba za zdravnike in zobozdravniške preglede. 18. Čakalnica. 19. «Vagon za karanteno». 20. Rentgenološki laboratorij. 21. Mikrobiološki laboratorij. 22. Bivanje za vesoljce in zdravnike, ki jih bodo pregledovali. 23. Uradi. To risbo je objavila revija «Time».

PRIMER MUENCHENSKEGA POMOŽNEGA ŠKOFA

Poslanci PSIUP zahtevajo izročitev dr. Defreggerja

Državni pravdnik iz Aquile je ukazal karabinjerjem, naj primejo «nemškega državljana Matthiasa Defreggerja»

RIM, 24. — Poslanci Lattanzi, Ceravolo in drugi poslanci, ki pripadajo stranki proletarske enotnosti - PSIUP, so postavili predsedniku vlade in ministru za pravosodje vprašanje v zvezi z zadevo muenchenskega pomožnega škofa dr. Defreggerja. Omenjeni poslanci sprašujejo vladne predstavnike, če ne bi bilo umestno, da se uvede postopek proti bivšemu kapetanu nemške vojske Matthiasu Defreggerju in se zahteva od nemške Zvezne republike, da ga izroči italijanskim oblastem. Kot je znano, je Defregger domnevno odgovoren za ustrelitev 17 italijanskih državljanov v Filettu v Abrucih, ko je leta 1944 v tistem kraju služboval kot kapetan pri 114. diviziji nemške vojske.

Poslanci stranke PSIUP pravijo, da mora italijanska vlada sprejeti te ukrepe, da se oddolži spominu nedolžnih žrtev in da zadosti državljanski zavesti italijanskega naroda. Potrebno je torej, da se ugotovijo vse okoliščine, ki so spremljale tisti krvavi dogodek in da se o teh razpravlja na redni sodnijski obravnavi in da se morebitnega krivca kaznuje kot vojnega zločinca.

Medtem so tudi sodnijske oblasti že sprejele določene ukrepe v tej zvezi. Državni tožilec dr. Armando Troise iz Aquile je davi ukazal, da se uvede sodnijska preiskava proti častniku nemške vojske, kapetanu Matthiasu Defreggerju. Dr. Troise je posredoval ta ukaz poveljniku sodnijske skupine karabinjerjev kapetanu Cosimu Muciju, kateremu je izročil številne akte ter prepis prijave proti škofu Defreggerju, ki jo je pred nekaj dnevi vložil komunistični poslanec iz Aquile Eude Cicerone.

O primeru škofa Defreggerja se je v zadnjih dneh precej pisalo. Znano je med drugim, da je državno pravdništvo v Muenchenu oprostilo bivšega kapetana nemške vojske, ker je zločin, ki mu je bil pripisan, že zastarel.

Glede zastarelosti vojnih zločinov pa obstajajo precejšnje razlike med predpisi nemškega in italijanskega kazenskega zakona. Po nemškem zakonu so zastareli vsi prekrški (sem spadajo tudi streljanja talcev, itd.) če jih prizadeti niso zagrešili na posebno «krut» način. Po italijanskem zakonu pa noben vojni zločin ni zastarel.

Zato je razumljivo, zakaj je moral državni tožilec iz Aquile ponovno sprožiti kazenski postopek proti Defreggerju. Upoštevati je treba tudi to, da se italijanski sodnijski organi niso ukvarjali z zadevo Defregger vse dokler ni tega primera sprožil znani nemški tednik «Der Spiegel».

Dr. Troise je naročil poveljniku sodnijske skupine karabinjerjev naj izvrši strogo preiskavo glede vseh dogodkov v Filettu in v neki drugi vasi, kjer so Nemci prav tako izvršili razne zločine. Dr. Troise namerava tudi odpotovati v München, da bi se tam seznanil z uradnimi akti, ki zadevajo pokol v Filettu. Zato so se pristojni organi že davi začeli zanimati pri diplomatskih oblasteh, da bi državni pravdnik iz Aquile mogel obiskati svojega kolega v Münchnu. Domnevajo, da bi do tega srečanja lahko prišlo sredi septembra letos.

Medtem sporočajo, da so poveljstva vseh karabinjerskih postaj prejela ukaz, naj pridržijo «nemškega državljana Matthiasa Defreggerja», če ta pride na italijansko ozemlje in naj ga takoj izročijo poveljstvu karabinjerjev v Aquili, ki ga bodo zaslišali v zvezi z dogodki v Filettu.

Škof Defregger se sedaj nahaja v nekem gorskem samostanu v bavarskih Alpah. Münchenski škofijski ordinariat je sporočil, da bo Defregger pojasnil svoje stališče, ko bo čas primeren za to. Pomožni škof je baje zelo potrt zaradi napadov na svojo osebo. Izključujejo pa možnost, da bi podal ostavko.

Hude nevšečnosti za senatorja Kennedyja

NEW YORK, 24. — Afera senatorja Edwarda Kennedyja, katerega dolžijo, da ni pravočasno obvestil policijskih oblasti o hudi prometni nesreči pri kateri je izgubila življenje tajnica njegovega pokojnega brata Roberta, postaja vedno bolj zapletena.

Senatorju Kennedyju so odvzeli vozniško dovoljenje, toda kar je še najbolj nevarno za njegovo politično vlogo v ameriškem javnem življenju, je dejstvo, da ga napadajo vsi politični nasprotniki, ker do sedaj še ni pojasnil, kako se je pripetila nesreča. Določena negotovost vlada pa tudi med njegovimi pristaši.

LONDON, 23. — Angleški državni minister v zunanjem ministrstvu Roberts bo uradno obiskal Jugoslavijo od 29. avgusta do 4. septembra in ČSSR od 4. do 8. septembra.

SZ izpustila na svobodo Geralda Broocka

LONDON, 24. — Sovjetske oblasti so danes izpustile iz zapora angleškega državljana Geralda Broocka, ki je bil obsojen leta 1965 od nekega moskovskega sodišča na 5 let zapora, ker je širil protisovjetske letake. Danes je Broocke prispel v London.

Izpustitev na svobodo Geralda Broocka je zaključek dolgih pogajanj med angleško in sovjetsko vlado, ki so zadevala zelo od blizu usodo dveh vohunov, ki sta bila obsojena v Angliji na 20 let zapora. Gre za zakonca Kroger. Angleške oblasti so obljubile, da bodo izpustile prizadeta na svobodo čez nekaj mesecev. Sovjetske oblasti pa so se obvezale, da bodo potem izpustile tudi nekega drugega angleškega državljana. Angleške oblasti so se na drugi strani obvezale, da bodo dovolile, da se trije angleški državljani poročijo s sovjetskimi in da bodo morale zakonske dvojice zapustiti Sovjetsko zvezo v določenem času.

Zadeva Broocke je precej razburila angleško javno mnenje. Nekateri laburistični in drugi poslanci so govorili o nekakšnem sovjetskem izsiljevanju, kar pa ni povsem dokazano spričo celotnega sporazuma. Res pa je, da je angleški predstavnik izjavil, da je njegova vlada sprejela postavljene pogoje, ker je obstajala nevarnost, da bi sovjetske oblasti obtožile Broocka tudi vohunstva.

Kitajske straže na meji med Sinkiangom in Sovjetsko zvezo

TRČENJE MED DVEMA LADJAMA V BLIŽINI TOULONA

Eksplozija na cisterni «Silja» je verjetno ubila 18 mornarjev

Norveška cisterna, ki je prevažala velike količine surove nafte, je trčila v francosko ladjo «Ville de Majunga» ter se pogreznila v morje v eni minuti

MARSEILLE, 24. — Davi okoli 4. ure sta kakih 30 kilometrov daleč od francoskega vojnega pristanišča Touloun trčili norveška cisterna «Silja» ter francoska ladja «Ville de Majunga» z nekaj čez 8000 ton nosilnosti. Trčenju je sledila silovita eksplozija, ki je popolnoma uničila norveško cisterno. Po zadnjih vesteh pogrešajo 18 mornarjev z norveške ladje, dve trupli pa so našli. Drugim ladjam, ki so prihitele na pomoč, se je posrečilo rešiti 19 mornarjev, od katerih pa so mnogi precej hudo poškodovani, ker so dobili hude opekline. Ranjena sta tudi dva mornarja, ki sta bila na ladji «Ville de Majunga».

Silovita eksplozija je zbudila vse prebivalstvo v krajih na bližnji obali. Bila je tako močna, da je cisterna «Silja» potonila v eni minuti. Cisterna je prihajala iz Genove, kjer je včeraj izkrcala 41 tisoč ton surove nafte. Posadka je bila sestavljena iz Norvežanov in Špancev, a na krovu so bile tudi tri ženske.

Francoska ladja je danes priplula v pristanišče Vignettes pri Marseillu. Po pripovedovanju poveljnika francoske ladje «Akela», ki je bila med prvimi ladjami, ki so prihitele na pomoč, je eksplozijo naznanil strašen blisk. Takoj nato je radiotelegrafist na «Akeli» že prejel sporočilo o katastrofi z ladje «Ville de Majunga». Nekaj pred 6. uro so bile na kraju nesreče dve francoski vojni ladji in ena nemška trgovska ladja. Ponesrečence norveške cisterne in obe trupli je prepeljala v Toulone torpedovka «la Bourdonnaise». Njen poveljnik je izjavil, da še ni mogoče ugotoviti kdo je odgovoren za katastrofo. Pozneje se je zvedelo, da je nastal požar tudi na francoski ladji, ki so ga pa hitro zadušili. «Ville de Majunga» je bila namenjena na Sicilijo, od koder bi se morala vrniti spet v Marseille in potem odpluti proti Madagaskarju. Norveška cisterna pa je bila namenjena v Perzijski zaliv.

Funkcionarji luškega poveljstva v Marseillu so izjavili, da je bila vidljivost v trenutku trčenja srednja, in sicer v polmeru kakih treh kilometrov.

Iz Genove se je zvedelo, da se je norveški cisterni pripetil lažji incident v ponedeljek popoldne v pristanišču Savona - Vado. Ko so črpali surovo nafto iz cisterne, je prišlo do okvare pri nekem ventilu, zaradi česar se je zlilo v morje nekaj ton nafte. Škoda, ki jo je nafta prizadela, ni posebno velika, tudi zato, ker je na tistem delu obale zelo malo turistov in kopalcev. Pristaniške oblasti so zaradi tega incidenta kaznovale poveljnika ladje Molsena.

Odstavljen visok policijski funkcionar

PADOVA, 24. — V krogih tukajšnje kvesture se je zvedelo, da je ministrstvo za notranje zadeve odstavilo s položaja komisarja javne varnosti dr. Pasqualeja Juliana. Vse dokler bo trajala preiskava, dr. Juliano ne bo prejemal plače.

Ministrstvo za notranje zadeve je sprejelo ta sklep na podlagi preiskave, ki jo je opravil v krogih letečega oddelka kvesture v Padovi generalni inšpektor javne varnosti Ulderico Bolsi, ki je ugotovil, da je poveljnik oddelka dr. Juliano verjetno zagrešil številne nepravilnosti pri opravljanju svoje dolžnosti.

Dr. Juliano je star 37 let ter se je baje izkazal kot vnet policijski uradnik, ko je šlo za zatiranje kriminala. Vse pa se je menda zataknilo, ko je preiskoval okoliščine številnih atentatov v Padovi in okolici. Ti atentati zadevajo eksploziji v uradu vseučiliškega profesorja Enrica Opocherja in pred sodnijsko palačo, najdbe eksplozivnih nabojev oziroma atentate na politične stranke in časopise. Dr. Juliano je aretiral nekaj oseb, ki pa so jih že naslednjega dne izpustili na svobodo. Zdi se, da so bile te aretacije posledica nezakonitih ukrepov.

Po pisanju Straussovega lista «Bayern Kurier»

Sovjetske rampe za rakete v Alžiriji

MÜNCHEN, 23. — Časopis zahodnonemškega finančnega ministra Franza Josefa Straussa «Bayern Kurier» piše danes, da Sovjetska zveza montira v Alžiriji rampe za izstreljevanje raket, ki bi lahko dosegle vse glavne evropske prestolnice. List ne navaja vira informacije, pač pa dodaja, da so bile rampe za rakete za srednjo razdaljo že dokončane in da so prve sovjetske rakete že dospele v Alžirijo.

List piše dalje, da lahko dosežejo rakete razdaljo tri tisoč kilometrov in pomenijo torej grožnjo tako za Pariz kot za London in Hamburg. Rampe naj bi postavili na področju La Calle, v bližini meje s Tunizijo. Po mnenju lista naj bi to dokazovalo, da so naperjene proti Severu, ker je v tej točki razdalja do Evrope najkrajša.

Podražitev cen Pirellijevih proizvodov

MILAN, 24. — Družba Pirelli bo zvišala cene gumijastih plaščev za avtomobile za 5 odst. Obvestilo družbe pravi, da bodo nove cene začele veljati takoj.

Družba Pirelli se opravičuje za zvišanje, češ, da so se zvišale cene surovega gumija in razni drugi stroški. Pripominja tudi, da so se cene proizvodov te vrste zvišale tudi v drugih državah. Dosedanje cene proizvodov industrije Pirelli so veljale od 1. 1964.

ROPARSKI NAPAD V NICI

Napadeni zlatar je ustrelil roparja

Enominutno streljanje sredi velikega francoskega mesta

NICA, 24. — Danes okoli poldne je prišlo v središču Nice do silnega streljanja med dvema roparjema in nekim zlatarjem. Nekaj pred poldnem sta dva oborožena moška vstopila v zlatarno Boyer ter ukazala lastniku naj dvigne roke. Eden izmed zlikovcev je stal pri vratih, drugi pa je šel proti mizi, za katero je sedel prodajalec. Zahteval je od njega, naj mu takoj izroči vse dragulje v izložbenem oknu. Da bi mu dokazal, da se ne šali, je oddal strel na tla.

Od tistega trenutka dalje so se dogodki razvijali z veliko naglico. Lastnik zlatarne se ni ustrašil. Skušal je takoj pritisniti na gumb alarmnega zvonca. Ker se mu to ni posrečilo, je planil proti bližnjemu napadalcu, ki je oddal vanj strel, ki ga je ranil v trebuh. Kljub težki poškodbi je Boyer skočil v bližjo sobo, zgrabil za pištolo in začel streljati na roparja. Streljanje je trajalo skoraj eno minuto. Ko je bandit spoznal, da se je poskus ropa ponesrečil, je skušal zbežati. Boyer ga je zasledoval ter oddal na ulici nekaj strelov za njim in ga smrtno ranil. Drugi zlikovec je tudi skušal zbežati, toda tudi njega je podrl na tla strel iz zlatarjeve pištole. Na lastno srečo je bil le lažje ranjen, saj je tekel po ulici nekaj sto metrov in se je potem zgrudil na tla. Med streljanjem je bil ranjen tudi neki mimoidoči. Zdravniki, ki so Boyerja takoj operirali, menijo, da bo ta verjetno ozdravel. Roparski napad se je pripetil v osrednji ulici v Nici. Roparja sta prišla v mesto z avtom, ki sta ga ukradla v Cannesu.

Norveški raziskovalec Heyerdhal se je spet srečal z ženo in s hčerkama. Kljub delnemu neuspehu je prepričan, da so stari Egipčani prepluli Atlantik s splavi iz trsja, kot je bil njegov «Ra»

POUČNA PRIGODA IZ ZADNJE SVETOVNE VOJNE

Pogumen nastop Slovenca je porazil nadutega nacista

Bilo je prvo polovico maja, ko sem po kosilu sedel poleg zakurjene peči, zakaj zunaj je snežilo in na zapečku je dremal maček Miki. Gospa Mimi je pripravljala testo za krafelne iz jajc, Ladi, služkinja je pa pridno pomivala in pospravljala pribor, medtem ko je g. Mirko v trgovini in v točilnici stregel gostom.

Zaželelo se mi je ponovno opisati dogodivščino, ki sem jo doživel v drugi svetovni vojni. Rad bi povedal nekaj svojih misli. Marsikateri Slovenec se ne zadostno zaveda, kako greši, ob raznih okoliščinah zataji svoje poreklo in se potuhne pred tujcem. V zgodovini naših prednikov bi se morali marsičesa naučiti. Ne bom naštеval posameznih primerov — samo to si upam trditi, da je narodna zavest in ponos naših prednikov pripomogla do tega, da nas je še vedno dosti, ki se s ponosom imenujemo Slovence.

Opisal bom doživljaj, ki se mi je pripetil v času zadnje svetovne vojne na Štajerskem. Malo je naših ljudi, ki bi ne poznali tistih čudovitih krajev, ko se pride z majhnega prelaza Pack med Koroško in Štajersko. Tisti zadnji meseci druge svetovne vojne so bili v resnici strašni časi. Zavezniška letala so noč in dan bombardirala tudi manjše obrate, postaje, mostove in električne centrale bivše Avstrije, ki se je po priključitvi leta 1938 spojila s Hitlerjevo Nemčijo.

Tedaj sem bil zaposlen v premogovniku lignita na srednjem Štajerskem v Karlschacht Rosenthal. V rudniku samem smo delali z ruskimi vojnimi ujetniki, vmes pa so bili še italijanski ujetniki, deportiranci iz Ukrajine in partizanski ujetniki, itd. Pri zunanjih delih so bile zaposlene tudi ženske, evropske Rusinje, večina Ukrajinke. Okoličani so seveda govorili le nemški. Razen uniformiranih ujetnikov in deportirancev sem menil, da so vsi avstrijski Štajerci nemškega porekla. Saj so se vsi od prvega do zadnjega izdajali za zveste podanike nemškega rajha.

Bilo je neke nedelje popoldne meseca marca. Tistega dne smo delali, kot se po naše reče, «akord». To pomeni, da je dovolj, da opravimo svoje delo, to je določeno število vozičkov, potem pa lahko gremo v barake. Omenim naj še, da smo delali vse nedelje, razen ene v mesecu, in sicer 9 ur na dan, od 6 zjutraj do 3 popoldne. S tem akordnim delom smo se podvizali in dokončali že ob 12.45. Še prej so nam dovolili, da gremo lahko domov, ker so zavezniška letala prejšnje dneve trosila letake, naj se ljudje umaknejo v hribe, češ da bodo prav tisto nedeljo uprizorili maščevalno bombardiranje. Čudno se nam je zdelo, da dopoldne še ni bilo nič čuti. Po delu sem se napotil na obisk svojih delovnih tovarišev v baraki, nedaleč od rudnika. Nekateri so kvartali, jaz in moj prijatelj Deželak jo pa mahneva v gostilno pri jezeru blizu mostu vasi Rosenthal na vrček piva. Piva tu ni manjkalo, seveda brez alkohola. V lokalu je bilo okoli dvajset ljudi, povečini domačinov rudarjev in okoliških kmetov. Ogledala sva se po družbi. Ker sem bil rojen v Nemčiji od slovenskih staršev, in sem več let prebil na Nizozemskem in delal v družbi Štajercev, popolnoma obvladam nemško štajersko narečje, knjižno nemščino pa precej dobro. Tako sva se pogovarjala z Deželakom po domače po slovensko. Moj prijatelj, slovenski partizan, ni znal nemškega jezika. Naenkrat se pa začuje od sosedne mize: «Können sie nicht lesen?» Osuplo sva pogledala v tisto smer in zagledala moža v črnih jahalnih hlačah, črnih škornjih, z rdečim pasom okrog rokava in s kljukastim križem. Bil je v družbi drugega moškega, ki je nosil v gumbnici znak nacistične stranke. Kazal je s prstom v kot nad nama, kjer je visela tablica: «Hier wird nur deutsch gesprochen». Take tablice so bile tudi po trgovinah (Tu se govori samo nemški).

V podobnih trenutkih se me polasti sveta jeza in nenadoma se čutim močnejšega. Večkrat sem že bil v zaporu pod fašisti samo zato, ker sem jim naravnost povedal to, kar mi je bilo na srcu. Tudi ko so me na raznih uradih za časa izgnanstva spraševali po narodnosti, sem s ponosom vedno in povsod odgovarjal, da sem Slovenec. Kljub temu, da bi se bil lahko poslužil nemškega jezika, tako kot se danes italijanskega, se je v meni uprlo, da bi to storil. Ko so vsi okrog mene s strahom čakali, kaj se bo zgodilo, sem vstal in odgovoril, da znam brati. Toda kdo mi more prepovedati, da s svojim rojakom govorim v svojem materinem jeziku? Nacist je za trenutek umolknil, prebledel je od jeze, se udaril po prsih in zavpil: «Wir!» (mi). V istem gnevu sem tudi jaz zakričal: «To je bilo nekoč. Vsak otrok ve, da je Nemčija vojno zaigrala.»

Nato se požene proti nama; njegov starejši tovariš ga miri, preplašeni domačini pa zapuščajo lokal. V istem trenutku zatulijo rudniške sirene. Bliskovito smo se razpršili na vse vetrove. Ko sva s prijateljem dospela do kope sena, naju je že dosegel prvi val bomb.

Ko se je vojna končala, sem sprva mislil, da sem kot oni menih, ki je v gozdu zašel in poslušal rajske melodije. Ko se je pa vrnil domov, ni nikogar več poznal, kajti preteklo je toliko časa. Na Koroško je prišla jugoslovanska vojska in čez noč je bilo slišati vsepovsod slovensko govorico. Tudi vsi oni domačini v tisti gostilni so znali slovenski; saj se jih je mnogo doselilo iz spodnje Štajerske. Ko sem odhajal s postaje domov, mi je eden od tiste družbe v gostilni dejal: «Pogumni ste pa res bili tisto nedeljo, ko ste tako nastopili v obrambo slovenskega jezika, saj vas bi bili lahko ustrelili. Zver najhuje grize in brca v smrtnem boju.» Odgovoril sem mu: «Ako bi bili vsi z nama tako nastopili, ker ste Slovenci, kot pravite, bi si nacist ne upal odpreti ust.»

Naj bi se res otresli malodušja vsi Slovenci, pa naj prebivamo kjerkoli že. Saj gre za nas same in za naše potomstvo.

Tomaž Čuder

BELA IN ČRNA AFRIKA R. STRANJ

MALAVI

Afriška pepelka

13.

Pol stoletja po prihodu belcev je bil položaj sledeči: na ozemlju, ki meri polovico Jugoslavije, je živelo 4 milijone Afričanov in 9.000 belcev; vsi so živeli od kmetijstva, a belci, ki so sestavljali 0,4% prebivalstva, so imeli 13% zemlje in Afričani so delali na njihovih posestvih za borne plače, ki so dosegale 1.500 lir na mesec

Federacija je tudi tu škodila najbolj črncem. Na črnskih kmetijah so ostali stari, ženske in otroci, možje so delali v rudnikih; razsajale so bolezni, predvsem tuberkuloza in belce je varovala pred črnsko bedo le neorganizacija domačinov, ki niso znali izraziti zato svojega nezadovoljstva na političnem področju.

Belci so njihovo potrpežljivost razlagali z neobčutljivostjo in v dokaz so navajali domači pregovor: «Jutri bo čez deset dni». Pred svetom so trdili, da skrbijo za domačine skoro po očetovsko in nekaj let po drugi svetovni vojni so ustanovili tudi «Družbo za razvoj kolonije», ki je zaposlovala enega uradnika in enega stenografa.

V politično mrtvilo, ki je vladalo med domačini v času federacije, je prišel Hastings Banda, zdravnik, ki je sedem let prakticiral v Londonu, izšolal pa se je v ZDA. Nekaj časa je živel tudi v Gani in se pobliže seznanil z Nkrumahom.

Vrnil se je v domovino leta 1959 poln načrtov in takoj pridobil okoli sebe ljudstvo, ki je čakalo nekoga, ki bi začel orati politično ledino. Banda se je najprej lotil federacije in začel delovati proti njej.

Banda je bil zaprt in njegova pot je šla iz zapora strmo navzgor. Njasa je postala prva pokrajina federacije, kjer so imeli Afričani večino v pokrajinski zbornici in Banda je postal njen predsednik. Po proglasu neodvisnosti Njase, ki se je preimenoval v Malavi, je Banda postal predsednik republike.

Dežela je tri četrtine nerodovitna, ni rud in na stotisoče krepkih mož dela v rudnikih bele Afrike. To je neodvisnost, katero je dosegel Malavi; Anglija je prevzela breme malavijskega deficita, 8 milijard lir, a Banda je moral v zameno skleniti prijateljske odnose s sosednjimi belimi deželami.

Moral je kloniti Portugalcem, ker nadzorujejo dohode na morje, moral je kloniti Južni Afriki, ker ga ta lahko dobesedno prime za vrat kadarkoli.

Južni Afričani ga ponižujejo do mere, da mora pošiljati tja kot svojega predstavnika belca in ne Afričana, siliti mora ostale afriške države, naj priznajo Južno Afriko, kot je to storil on in stalno mora poslušati njihove očitke izdajstva.

Malavi se pri nas sliši zelo malo; zelo verjetno ne bo tam nikoli prišlo do vojaškega udara, če bo Banda nadaljeval po sedanji poti; in to je dovolj, da velja Malavi kot umerjena in resna država, kakršne so všeč zahodnim opazovalcem

Malavi je danes v senci bele Afrike in tam bo ostal, dokler bo bela Afrika pokonci. Tajna opozicijska stranka Panafrican Democratic Party of Malavi nima dosti možnosti za upor.

TANZANIJA

Velik razvoj brez velikih pretresov

Malokdo je slišal o Tanzaniji ali o Tanganjiki, marsikdo pa o Kilimandžaru. Tanzanija je pač država, labirint tujcev in tujih problemov, Kilimandžaro pa je gora in že samo ime se spremeni v marsikateri domišljiji v bleščečo goro, ki se dviga visoko nad stepo s svojo zasneženo glavo z zvedavimi žirafami v ospredju, kot jo navadno kažejo slike.

Po nečudnem naključju ime «Kilimandžaro» pomeni ravno «bleščeča gora», in to je znak, da je za domačine imela isti pomen kot za našo domišljijo; mali raj, visoko nad savano skrbi in džunglo vsakdanjega boja za življenje. Vse podobne gore so doživele posvetitev v bivališče bogov, grški Olimp, nepalski Everest, indijski Meru in tudi Kilimandžaro.

Ob vznožju gore je življenje teklo po starem do kakih sto let od tega, ko so se začeli pojavljati belci. Prevladali so Nemci in leta 1885 je Prusija proglasila svojo oblast nad ozemljem današnje Tanzanije, Ruande in Burundija.

Nemci so imeli smolo s svojimi kolonijami, povsod so naleteli na domačine, ki so se jim upirali leta in leta. Ko so jih končno pomirili, so izgubili vse zaradi poraza v prvi svetovni vojni. V Tanzaniji se jim je uprlo pleme Angonov s svojim gibanjem magov-magov, ki spominja na kikujevske mau-mauce.. Nemci so jih pomirili s tem, da so poklali kakih 120.000 domačinov večinoma takšnih, ki niso imeli nobenega opravka z uporom, ženske, otroke in stare, ki niso dovolj urno odnesli pet.

Tanganjiko so podedovali Angleži in takoj pregledali položaj, kaj jim je bilo naklonjenega in kaj je oviralo njihovo oblast. Pozitivno je bilo predvsem to, da je na vsem ozemlju živelo 120 plemen, ki so bila precej različna med seboj in od katerih ni nobeno izstopalo po vplivu in oblasti.

Domačini so bili že naravno razdrobljeni v plemenske skupnosti in Angležem ni bilo treba tega šele vcepiti. Ker ni bilo nevarnosti nacionalizma, je bila vlada zelo lahka in, čeprav se tu čudno sliši, plemenska razcepljenost je koristila samim domačinom.

To je očitno šele danes, po zgledih, katere so dala močnejša plemena, kot Kikujuvci v Keniji ali Ibo v Nigeriji in po razvoju položaja v Tanzaniji. Ker ni bilo nobeno pleme dovolj močno, da bi se postavilo na čelo ostalih, ni skušalo pregaziti ostalih na poti k svobodi, in notranji tabor je ostal enoten, ko je prišel trenutek, da svojo neodvisnost uresniči s složnim delom.

Z druge strani, ker črnci niso bili nevarni, niso Angleži potrebovali rasne segregacije, in črnci so se lahko svobodno gibali; vsi so razumeli en sam jezik, swahili, in skupnosti so bile tako dostopne druga drugi, kar je pripravilo temelje za današnji skupni razvoj.

Ko je divjala v sosedni Keniji vojna z maumauci, je bilo v vsej Tanzaniji 30 belih policistov več kot dovolj.

Rasne segregacije ni bilo samo zaradi plemenske razcepljenosti domačinov temveč tudi in predvsem, ker niso bili gospodarsko nevarni.

Dve tretjini površine današnje Tanzanije sta bili lovišče muhe in Angleži niso tam zgradili niti ene ceste, ki bi bila prevozna vse leto, ker ne bi imeli od nje nobene koristi. Belih kmetov ni bilo, ker je bila pokrajina tako nezdrava, da bi belci na njej cepali od bolezni. Beli veleposestniki so najbolj nevarni tekmeci črnskih kmetov, kot se je izkazalo v Keniji in Južni Afriki, zato se je Tanzanija izognila drugi veliki nevarnosti.

Na osem milijonov domačinov je bilo le 20.000 belcev in od teh je bilo le kakih tisoč kmetovalcev, ki so posedovali manj kot 1,3% površine. Večina belcev so bili navadni misijonarji in uprav-niki belih družb.

Tanganjika je bila tako revna, da je minilo pol stoletja, preden so Angleži [illegible] začeli izkoriščati njeno rudno bogastvo, ki je še danes v dobri meri zanemarjeno. Težave v izkoriščanju ozemlja so bile iste kot drugod na jugu: pomanjkanje delovne sile. Skoro pol milijona domačinov je delalo redno [illegible] čana dela, a niso bili stalno zaposleni, ker so delali, dokler niso zaslužili dovolj denarja, da so si lahko kupili bicikel in še nekaj drobnarije, nakar so se vrnili domov.

Leta so tekla v Tanganjiki brez velikih pretresov in v tem pogledu današnja Tanzanija preseneča površnega opazovalca, ki bi mislil, da velikih dogodkov ni [illegible] sprememb, odločnih korakov naprej. Leta 1961, ko je bila proglašena neodvisnost Tanganjike (ki se je preimenovala v Tanzanijo šele po združitvi z Zanzibarom), so tamkajšnji domačini bolje pripravljeni nanjo kot marsikje, kjer so se zdeli bolj napredni.

Črnci so ob neodvisnosti imeli tudi sposobnega voditelja, Juliusa Nyerereja, ki je danes ena najvidnejših afriških osebnosti.

Nyerere je leta 1954 ustanovil stranko TANU, narodno afriško združenje Tanganjike, ter ni omejil svojega [illegible] na kovanje programov [illegible] diskutiranje; zbral je okrog sebe sposobne sodelavce in z njimi začel politizacijo ljudstva.

Beseda «politizacija» zveni nekam sumljivo, v [illegible] okoliščinah pa bi jo [illegible] nadomestili z izrazom «[illegible]vanje zavednosti» ki je imela dva važna cilja. Prvi je bil psihološki: treba je bilo pripraviti ljudstvo na neodvisnost, drugi pa je bil [illegible]čen: črnci so morali imeti v svojih rokah ob oklicu neodvisnosti orodje za [illegible]vanje svoje svobode. [illegible] so si ustvariti močno [illegible] in 2000 poklicnih aktivistov [illegible] TANU je v sedmih letih zbralo pol milijona članov [illegible]

(Nadaljevanje [illegible])

NAPOVEDANA REKORDNA ŽETEV SE JE URESNIČILA

V Jugoslaviji bodo naželi pet milijonov ton pšenice

Najnižje poprečje v Bosni in Hercegovini - Tudi v ožji Srbiji ni bogate žetve zaradi suše v zgodnji pomladi - Ni skrbi za hrambo zrnja

Ko smo pred dvema mesecema zabeležili vest jugoslovanskega zavoda za statistiko, da se obeta letos rekordna žetev, smo poročilo zaključili, da ne smemo hvaliti dneva pred večerom, kajti nikjer menda ni bolj nevarno, da gredo vsi obeti pozlu v uri, dveh, kot v kmetijstvu. In ko sedaj povzemamo isto temo, moremo z zadovoljstvom beležiti, da je ujma doslej napravila jugoslovanskemu kmetijstvu, kar se tiče žita, sorazmerno malo škode.

Po najnovejših podatkih jugoslovanskega zavoda za proučevanje tržišča, so nevihte, ki so se razdivjale pred nedavnim v Vojvodini in tudi drugod, napravile na omejenih področjih precejšnjo škodo, vendar ta škoda ne znaša več kot 1.6 odst. celotne jugoslovanske žetve. Z druge strani pa je žetev letos zelo bogata in čeprav še niso požeta vsa žitna polja, strokovnjaki računajo, da bo letošnja žetev pšenice dala okoli 5 milijonov ton zrnja. Čeprav se ne da še govoriti o preciznih podatkih, zavod za proučevanje tržišča navaja letošnjo žetev z bolj točnimi številkami: 4 milijone 992.220 ton. Glede na to, da je bilo letos posejanih s pšenico okoli dva milijona hektarov površine, pomeni, da znaša poprečni pridelek 25 stotov zrnja na hektar.

Pred dvema letoma, to se pravi leta 1967, je jugoslovansko kmetijstvo zabeležilo največji pridelek pšenice in sicer 4.800.000 ton zrnja. Agronomi so tedaj posebej poudarjali koristi modernih agrotehničnih sredstev in zatrjevali, da se je dosegel rezultat, ki ga bo težko prekositi. Letošnja žetev pa je, kot vidimo, dala za 192.000 ton več zrnja in tudi pridelek na hektar je višji.

Za leto 1939 je znano, da je bilo najbolj plodno leto v vsem razdobju med prvo in drugo svetovno vojno. Tega leta so v vsej Jugoslaviji naželi 2.900.000 ton žita. Ker pa so bile posejane z žitom večje površine kot so danes, je bil tedanji pridelek na hektar za polovico manjši od sedanjega. Sicer pa je vredno ustaviti se pri poprečnem pridelku na hektar.

Pred vojno je bil tudi v zelo plodni Vojvodini poprečni pridelek za polovico manjši kot n.pr. v Nemčiji ali v Franciji, ali celo za trikrat manjši kot n.pr. na Holandskem, v Belgiji in na Danskem. Sicer je res, da imajo Belgija, Holandska in Danska izredne vremenske razmere in da bi tako rekoč ne mogli niti pričakovati, da bi jih sicer plodna Vojvodina kdaj dohitela, toda Vojvodina in ne samo Vojvodina, je kljub mnogo šibkejši mehanizaciji dohitela in tudi prehitela nekatere sicer zelo razvite žitne predele zahodne Evrope. Še več. Jugoslavija kot celota ima v zadnjih letih višja poprečja v žitu kot n.pr. ZDA in se naglo približuje poprečjem Zahodne Nemčije, Francije in Italije.

Sicer bi se dalo govoriti še o težavah, ki jih preživlja jugoslovansko kmetijstvo, za katerega je znano, da je še vedno v podrejenem položaju, ker se pretežna količina razpoložljivih sredstev vlaga v industrijo, in vendar je jugoslovansko kmetijstvo, posebno kar se tiče žitaric, napravilo izredne korake in to tudi v predelih, ki nimajo idealnih pogojev za tovrstne kulture.

Zelo zanimivi so zato podatki o poprečnem pridelku v raznih predelih Jugoslavije. Najbolj presenetljivi so podatki, ki govore, da je letos poprečni pridelek pšenice v Črni gori višji kot v sicer žitorodni Srbiji. Vzrok temu je dejstvo, da je ožjo Srbijo letos zajela zelo ostra suša, ki ni prizanesla niti Makedoniji. Na vrhu lestvice, po višini pridelka, je seveda Vojvodina s poprečjem 35,5 stota zrnja na hektar. Na družbenih posestvih so imeli v Vojvodini 41 stotov žita na hektar, na zasebnih pa 30 stotov. Kolikor bi ne bilo prišlo v začetku do suše, pozneje, tik pred žetvijo, pa do neurij, ki so zajela precejšnja področja Vojvodine, bi bilo poprečje v Vojvodini še višje, saj so kljub vsemu ponekod imeli na družbenih posestvih tudi 45 in celo 56 stotov zrnja na hektar. Najvišji pridelek v vsej Jugoslaviji so zabeležili na zasebnem posestvu v vasi Stanišić pri Somboru, kjer so naželi po 85 stotov pšenice na hektar.

Če smo sedaj govorili o najbolj bogatem pridelku, bomo povedali tudi, kje so imeli najslabši pridelek. Najslabši pridelek so imeli v Bosni in Hercegovini, kjer je poprečje doseglo komaj 18,7 stota zrnja na hektar. Na družbenih posestvih so sicer naželi v poprečju 33 stotov, na zasebnih pa še manj kot 17. Ker pa je posestev družbenega sektorja v Bosni razmeroma malo, je poprečje naneslo komaj 18,7.

V Makedoniji so na zasebnih posestvih naželi v poprečju komaj 16 stotov na hektar, na družbenih pa 26. Ker pa je delež družbenih posestev večji kot v Bosni, je makedonsko poprečje višje kot v Bosni in Hercegovini. Za Makedonijo pa moramo ponovno reči, da je v zgodnji pomladi doživela izredno sušo, ki je vsekakor močno vplivala na nizek pridelek.

Za Hrvaško velja poprečje 27,7 stota na hektar in sicer po 43 stotov na družbenih posestvih, po 22,7 pa na zasebnih. V Sloveniji so pridelali v poprečju manj kot na Hrvaškem in sicer 24,8 stota na hektar, od česar je bilo 33 stotov na družbenih in 23,8 na zasebnih posestvih. Kosovo je dalo poprečje 21,3 in sicer obilnih 30 stotov na hektar na družbenih posestvih, na zasebnih pa le malo manj kot 19 stotov. Ožja Srbija pa je imela poprečje le nekaj nad 19 stotov, kar je posledica hude suše, ki smo jo že omenili. V ožji Srbiji so na družbenih posestvih imeli v poprečju 35,4, na zasebnih pa 17,8 stota na hektar.

Kakor poroča zavod za proučevanje tržišča, bodo pridelovalci ohranili za domačo rabo in za seme okoli dva milijona in pol ton pšenice, dva milijona in pol ton pšenice pa pride na trg. Enoletna komercialna poraba pšenice v Jugoslaviji pa znaša 2,2 milijona ton. Iz tega sledi, da bi mogla Jugoslavija letos izvoziti 300.000 ton pšenice.

Nihče še ne govori o izvažanju, saj je znano, da je Jugoslavija dolgo let morala kupovati pšenico v tujini. Tokrat bi prvič mogla del svojega pridelka izvoziti. Vprašanje je, če ga bo izvozila ali pa bo šlo to v določene rezerve. Zato pustimo ta podatek ob strani in se ustavimo še pri nekaterih podatkih, ki se nam zde bolj zanimivi.

Zanimivi so namreč podatki o tako imenovanih tržnih viških žita po sektorjih. Družbena posestva dajo, kot smo videli, mnogo višji pridelek. Skupni pridelek na teh posestvih znaša po podatkih zavoda za proučevanje tržišča 1.884.690 ton, zasebna posestva pa so letos dala 3.107.530 ton. Tržni viški bodo zato znašali, kot točno navaja že omenjeni zavod, 2.576.420 ton. Od tega bodo družbena posestva dala 1.653.940 ton, zasebni sektor pa 922.480 ton.

Ob koncu še en podatek, ki je vsekakor pozitiven: že vsako leto, kadar so v Jugoslaviji imeli dobro letino, so imeli težave z vprašanjem, kam s pridelkom. Leta 1967, ko je bila letina izredno dobra, je del pridelka šel pozlu, ker ga niso imeli kam spraviti. Letos teh težav ni. Točneje rečeno, so te težave manjše, kajti samo v zadnjem letu so s sredstvi direkcije materialnih rezerv za prehrambene pridelke zgradili novih silosov, ki morejo sprejeti 400.000 ton žita, celotna zmogljivost silosov te direkcije pa znaša že 3 milijone 200 tisoč ton.

Ko so v Radencih izbirali najlepšo Slovenko, se je v ta zelo lep kraj zgrnilo veliko ljudi. Žirija, ki se je odločila za Marijo Hribar, pa je imela težko nalogo, ker je bilo lepih deklet na pretek.

IZ ZAHODNE NEMČIJE

Obveščevalec kandidat za ministra

Vrhovno sodišče v Karlsruhe (Zvezna republika Nemčija) je zaključilo zanimiv proces, ki je trajal dva meseca. Izrečena je bila obsodba: obtoženi Hansheinz Porst je bil kaznovan na dve leti in devet mesecev zapora ter na plačilo globe 10.000 mark. Soobtoženec Alfred Pilny na dve leti in tri mesece zapora, drugi soobtoženec Peter Neumann pa na devet mesecev zapora, toda pogojno. Proces je bil zanimiv zlasti zaradi tega, ker je šlo za primer vohunskega delovanja v korist Nemške demokratične republike, pri čemer je glavno vlogo odigral Hansheinz Porst, človek, ki bi si spričo njegovega družbenega položaja in velikega bogastva o njem nihče niti mislili ne mogel kaj takega. V obtožnici je bilo rečeno, da je za Nemško demokratično republiko delal petnajst let. Kako je do tega prišlo? Porst ima v Vzhodni Nemčiji sorodnike, najpomembnejši med njimi je Karl Boehm, ki zavzema viden položaj v vzhodnem Berlinu. Porst je Boehma večkrat obiskal, ta pa ga je pregovoril, da je začel delati za Demokratično republiko Nemčijo. Seznanil ga je tudi z generalom Johannesom Wolfom, ki vodi najvažnejši oddelek vzhodnonemške obveščevalne službe. Kot poslovni in zelo bogat človek, bi Porst ne mogel vzbujati suma.

Sicer pa Porst ni nastopal kot navaden obveščevalec. Bil je član liberalne stranke, a ni plačeval sa mo članarine, marveč je to politično skupino zalagal z milijoni mark. Na razpravi je zatrjeval, da so ti milijoni bili njegovi, v obtožnici pa je bilo rečeno, da je ta denar prejel od vzhodnonemške obveščevalne službe. Z njim naj bi si pridobil največje zaupanje voditeljev te stranke, t.j. tudi ministrov, od katerih naj bi potem izvedel za največje državne tajnosti in jih dostavljal tja, kamor je bilo treba. Poglavitni smoter pa je bil, da bi Porst — ki je medtem napredoval kot pokrajinski voditelj stranke — nekoč zavzel ministrski položaj v zahodnonemški vladi. Tako bi vzhodnonemška obveščevalna služba imela svojega človeka na samem vrhu oblasti. To mu ni uspelo, ker liberalna stranka že nekaj let ni več na oblasti. Toda, sodeč po obtožnici, je kljub temu mnogo napravil. Fotografiral je razne dokumente o vladni politiki, ki so mu jih pokazali razni prvaki stranke, nekoč, ko se je liberalni voditelj Mende, ki ga je imel v gosteh, kopal v bazenu, mu je iz torbice celo izmaknil važen dokument in ga dostavil v Vzhodno Nemčijo.

Vrsta liberalnih voditeljev, ki so jih zdaj s tem v zvezi poklicali kot priče pred sodišče, je skušala sicer vso zadevo omiliti, kar je razumljivo. Porst pa obtožb ni pobijal, namreč, da je imel stike z Nemško demokratično republiko in generalom Wolfom, vendar je izjavil, da niso od njega zahtevali, da bi bil njihov obveščevalec, ker da ima Wolf v Zvezni republiki dovolj svojih ljudi. Kolikor je tja poslal kaka poročila — je rekel — je to storil, ker je bil opazil, da oni tam niso najbolje informirani o pravem stanju gospodarstva v Zvezni republiki in na Zahodu nasploh. Vse to je imelo plemenit namen: Porst se je namreč trudil prepričati sodišče, da je on — dasiravno milijonar — vendarle komunist, član vzhodnonemške partije, in da je vse, kar je delal, delal v tem svojstvu in iz idealnih pobud, ne zaradi denarja, ker ga ima dovolj.

Na razpravi so mu krepko pomagali odvetnik, kakor tudi — iz razumljivih razlogov — liberalni prvaki, sicer bi njegova kazen ne bila tako nizka, ker je za podobne prestopke v Zvezni republiki predvidena tudi dosmrtna ječa.

STROJI IN NAPRAVE, O KATERIH SE MANJ GOVORI

Nad astronavti je «bdel» cel arzenal računalnikov

Računski stroji so v sami raketi, v vesoljski ladji, v lunarnem modulu, da ne govorimo o velikanskih napravah v Houstonu in drugod

Za varnost vesoljcev skrbi mogočen sistem računskih strojev

Neki znanstvenik je rekel, da je bil zanj Krištof Kolumb bolj pogumen človek kot so trije ameriški vesoljci. Krištof Kolumb je namreč po njegovem imel na voljo le slab kompas in scefran, pomanjkljiv, celo zgrešen zemljevid, nad tremi kozmonavti pa je ves čas bedelo na tisoče znanstvenikov in tehnikov, ki so imeli na voljo še cel arzenal naprav, predvsem najmodernejših računskih strojev. Ne bomo ocenjevali poguma tega ali onega, niti se ne bomo opredeljevali za ali proti omenjenemu znanstveniku. Ustavili se bomo le pri računskih strojih, ki jih omenja.

V tednu poleta na Luno in nazaj je bil «zaposlen» največji kompleks računskih strojev kar si ga moremo zamisliti, tako da si tega podviga brez teh preciznih in naglih naprav sploh ne moremo niti zamisliti.

Prvi računski stroj, ki je opravil svojo nalogo že v samem začetku poleta, je tako imenovani «Instrument Unit». Je to velikanski računski stroj, ki je dolg 21 metrov, visok pa en meter in ki je bil nameščen na «Saturnu 5» in sicer med zadnjim členom nosilne rakete in vesoljsko ladjo. Gre za enega najbolj preciznih in popolnih računskih strojev, ker mora skrbeti za kontrolo nad vso nosilno raketo in vesoljsko ladjo. In to v najbolj kritičnih trenutkih: od prižiga petih motorjev prvega člena rakete, do trenutka, ko vesoljska ladja na tretjem členu rakete stopi v orbito.

«Instrument Unit» je delo družbe IBM in v prvih desetih minutah poleta je ob sedanjem podvigu opravila sedem milijonov računskih operacij, kontrolirala pospešitev rakete po stokrat v minuti, nadalje je ta naprava v prvih 10 minutah posredovala na Zemljo celotno tri milijone podatkov in kontrolirala delovanje 300 posameznih delov rakete.

Toda še preden je raketa «Saturn 5» zdrvela z oporišča, je morala opraviti svojo nalogo druga skupina elektronskih računalnikov. Gre za kompleks računskih strojev, ki je nameščen v bližini izstrelišča in ki je nadziral vse operacije tako imenovanega vzvratnega štetja. Tudi tu je bilo dela na pretek, saj je moral ta kompleks računskih strojev nadzirati 3000 življenjskih členov rakete in to po dvanajstkrat na sekundo.

Srce vsake izstrelitve pa predstavlja tako imenovani «računski center», ki dela v tako imenovanem «resničnem času». Gre verjetno za največji računski stroj na svetu. Tudi to napravo so izdelali v podjetju IBM. Ta računski kompleks sledi vsemu poletu trenutek za trenutkom. Vsak dan poleta ta računski stroj opravi okoli 80 milijard računskih operacij. Predvsem ta stroj kontrolira krožno pot vesoljske ladje, sprejema in obdela vse podatke vesoljske ladje, namreč njen položaj, brzino ter delovanje vseh naprav, ki so nameščene na vesoljski ladji in v tistem delu rakete, ki zadnja spremlja ladjo. Niti sami astronavti niso prepuščeni samim sebi, pač pa jim ta velikanska računska naprava sledi in meri vse njihove reakcije, celo fiziološke spremembe, tako da v vsakem trenutku nadzira tudi njihovo razpoloženje. Nekaj vrst podatkov, potem ko jih računski stroj posebej obdela, pride v roke posebnim tehnikom, od tod pa se ponovno posredujejo vesoljski ladji, posebno ko gre za kako zahtevnejšo nalogo.

Poseben pomožni kompleks računskih strojev je tudi v Greenbeltu. Ta pomaga pravkar omenjeni velikanski napravi v Houstonu. Računski stroj v Greenbeltu kontrolira vse podatke, ki jih posredujejo druge opazovalne postaje.

Mreža komunikacij, ki nosi naslov «Manned Space Filght Network», temelji na 17 postajah na zemlji, torej na kopnem, na štirih postajah na ustrezno opremljenih ladjah ter na šestih prav tako ustrezno opremljenih letalih. In tako samo v 45 minutah, ko vesoljska ladja leti na drugi strani Lune, samo v tem času so kozmonavti prepuščeni sami sebi, v vsem ostalem času pa so stalno, vsak trenutek pod kontrolo vseh teh naprav.

Vse te postaje, ki smo jih pravkar našteli, pa so povezane med seboj in s Houstonom in to preko milijon 600 tisoč kilometrov telefonskih linij in podmorskih kablov in povrh tega pa še preko raznih radijskih zvez, celo preko umetnega satelita.

Če bi hoteli naštevati še razne druge naprave in razna tehnična sredstva, ki sproti posredujejo podatke z vesoljske ladje na Zemljo ali narobe, bi morali še dolgo navajati imena in številke. Omenili bomo le še naslednje dejstvo: Računski stroji niso bili in niso le na Zemlji. Računski stroj ni bil le tista med zadnjim členom «Saturna 5» in vesoljsko ladjo, pač pa je tudi lunarni modul opremljen z računskim strojem. Še večji računski stroj pa je v komandni ladji. In vsi ti stroji so bili v službi čim boljšega rezultata tega sicer velikega podviga. Potemtakem skorajda bi mogli dati prav tistemu znanstveniku, ki meni, da je bil Krištof Kolumb bolj pogumen in da je bil njegov podvig večji kot podvig Armstronga in Aldrina, pa čeprav je on odkril le Ameriko, ki je 5000 km od Evrope, dočim sta Armstrong in Aldrin stopila na Luno.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Vaše novo delo bo dokaj zapleten daljši proces. Ne odklonite nekega nasveta dobrega prijatelja.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Danes boste izpolnili najvažnejšo nalogo svojega programa. Okrepite svoje živce.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Poravnajte svoje dolgove in ne delajte novih. Nepozabno srečanje na nekem izletu.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Nespoštovanje zakonskih predpisov v poslovanju vam utegne naprtiti kup nevšečnosti. Izredno uspešen dan v družabnem pogledu.

LEV (od 23.7. do 23.8.) Naloge, ki vam je bila poverjena, se lotite povsem samostojno. Natančneje opazujte nekega pregostobesednega prijatelja.

DEVICA (od 24.8. do 22.9.) Zavrnite neko poslovno ponudbo, ki bi za vas bila docela jalova. Nekega izsiljevalca postavite enostavno pred vrata.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Vaš finančni položaj se bo sicer izboljšal, kljub temu pa bodite še naprej previdni. Zastoj na čustvenem področju.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 22.11.) Nepričakovan napredek pri postavljanju neogibnih gospodarskih temeljev. Nove perspektive v čustvenih odnosih.

STRELEC (od 23.11. do 21.12.) Približajte se neki osebi, ki bi vam lahko vsestransko koristila. Novo okolje gleda na vas dokaj kritično.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Netoleranten odnos do sodelavcev predstavlja vašo glavno napako. Z najmlajšimi ravnajte z večjim razumevanjem.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Vsota, s katero boste danes operirali, se vam bo desetkratno obrestovala. Preveč ste vajeni samo ukazovati, odvadite se tega.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Važen dogovor v zvezi z neko vašo novo pobudo. Posvetite se nekoliko tudi dobremu čtivu.

V SPOMIN BORCU IN REVOLUCIONARJU

Josip Bolje-Jamnik

Pišem te spomine na iskrenega tovariša, protifašista, aktivista, partizana — spomeničarja in nikoli mirujočega Kraševca iz Hruševice pri Štanjelu, Josipa Bolje — Jamnika, ki so ga pokopali že pred obilnim mesecem, katerega pa se moramo vendarle spomniti.

Pišem te spomine z občutkom grenkobe v spoznanju, da ga ne bom nikoli več srečal, da se ne bova nikoli več pogovarjala v njegovem tihem domu pod spominskim vodnjakom v Hruševici o NOB in bojih partizanov na Primorskem, v Sloveniji in Jugoslaviji.

Pišem te spomine z zadržano žalostjo v srcu in se hkrati spominjam stihov partizanskega pesnika Kajuha:

«... a če ljudi bi ne bilo pri nas,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.»

In med take ljudi, ki so se fašizmu uprli z vso moralno, umsko in telesno močjo, je spadal tudi pokojni Josip Bolje — Jamnik. Zato naj spomin nanj ostane ohranjen tudi v «Primorskem dnevniku», ki ga je prav tako rad bral, kot nekdanji «Partizanski dnevnik.»

* * *

Spoznala sva se šele po osvoboditvi, ko sem kot novinar večkrat prihajal tudi na Kras. Če se ne motim, sva se prvič pogovarjala v Gornji Branici — Koboli, v hiši pri Kantetovih. V tem zaselku so se dne 28. avgusta 1941 oglasili prvi primorski partizani, ki jih je z Mokrca pripeljal Ervin Dolgan — Janez. Že ob prvem razgovoru sem spoznal, da imam opravka z izkušenim borcem in revolucionarjem. Uporabljal je lepe domače besede, zato je vzbudil moje zanimanje. Od časa do časa je v razgovor vpletel tudi kakšen krajevni izraz, kar je stavku dalo še večjo moč in pomen.

* * *

Josip Bolje — Jamnik je že v rani mladosti občutil trdoto življenja. Med prvo svetovno vojno je moral s starši v begunstvo. Po končani vojni se je vrnil domov in že prva leta postal član prosvetnega društva «Štanjel.» Z vsem mladostnim navdušenjem je deloval v društvu, dokler ga niso uničili fašisti. Naravno, da so črni sinovi fašističnega Rima kmalu spoznali v Boljetu svojega odločnega sovražnika. Kot mnogi drugi napredni tovariši, tudi Bolje ni ušel fašističnemu terorju in zaničevanju. Vsa leta fašističnega zatiranja in raznarodovanja je zorel za tisti dan, ko bo — «... planil kladivar sil ni iz nas na dan.»

Kako je prišel tisti dan, pripoveduje Jamnik v svojem dnevniku, ki ga je pisal od vsega začetka NOB:

«Dne 29. 8. 1941 je prišel na štanjelsko pokopališče do svojega bratranca Bolje Josipa — Jamnika iz Hruševice, ki je takrat delal kot zidar na pokopališču Viktor Ukmar, Kantetov zet iz Kobolov pri Gornji Branici. Naročil je Boljetu, naj organizira poštene in zavedne ljudi v Štanjelu in okoliških vaseh, da bodo sodelovali pri zbiranju raznega materiala za partizane in čitali partizansko literaturo.»

Bolje — Jamnik se je z vsem navdušenjem aktivista vrgel na delo. Dne 31. avgusta 1941 — tisti dan je bila nedelja — je odšel s prej omenjenim bratrancem Ukmarjem v partizanski logor pod Kobdiljem nad Gornjo Branico. V logorju je bilo šest partizanov. Komandir Ervin Dolgan — Janez je obema aktivistoma obširno pojasnil naloge za delo na terenu in organiziranju ljudi za oborožen upor in pomoč partizanom. Po tem sestanku je Jamnik v komaj dvajsetih dneh organiziral posameznike za delo in pomoč partizanom v Štanjelu, Kobdilju, Koprivi, Lukovcu in Kobjeglavi. Kasneje je še po drugih vaseh organiziral širše sestanke. Na terenu je deloval vse do 13. II. 1943, ko je skupaj z devetimi tovariši ušel italijanski mobilizaciji in se pridružil partizanom II. Vipavske čete.

* * *

Kot partizan je pokojni Jamnik sodeloval v številnih hudih borbah, med drugimi tudi na Šebreljskem vrhu, ko so kvesturini iz Trsta 13. aprila 1943 napadli I. bataljon Gregorčičeve brigade. Bil je v borbi na Kolovratu, kjer so imeli Italijani več sto mrtvih in ranjenih, sodeloval je v borbi na Stolu in bil tudi na pohodu Gregorčičeve in Gradnikove brigade v Beneško Slovenijo. O tem pohodu je zapisal, da bi o borbah, heroizmu in predanosti prvih primorskih partizanov lahko napisali debele knjige.

Josip Bolje — Jamnik je bil med borbo najprej partizan, potem komisar II. Vipavske čete, nato komisar I. Kraškega bataljona, potem komisar III. bataljona Kosovelove brigade in kasneje namestnik komisarja Južnoprimorskega odreda. Zadnje mesece NOB je bil Jamnik nekaj časa komisar Idrijskega vojnega področja, nato pa do osvoboditve komisar Istrskega vojnega področja. Dne 29. aprila 1945 je s svojimi partizani prišel v Ilirsko Bistrico, kjer je pomagal uničiti zadnje nemške sile, ki so se hotele prebiti proti Trstu.

Po osvoboditvi je bil leta 1946 nekaj mesecev sekretar okrajnega komiteja KPS za okraj Idrija-Cerkno. Iz Idrije je bil premeščen v Postojno k oblastnemu komiteju KPS, kjer je opravljal nalogo referenta za reševanje kazni in pritožb članov KPS. To nalogo je vestno opravljal vse do upokojitve.

* * *

Vsi, ki smo poznali Jamnika — in takih nas je veliko — bomo zelo pogrešali njegovih, s tovariško toplino prežetih sprejemov. S prijaznim nasmehom nas je pozdravljal ob vsakokratnem obisku.

Vsakikrat, kadar bom potoval mimo Štanjela, se bom ozrl proti zahodu, kjer leži skrita med bori Hruševica. Vsakikrat bom v spominu obiskal hišo, kjer je živel, delal, se boril in umr Josip Bolje — Jamnik. Rodil se je, rasel in zrasel kot kraški bor — uporno zakoreninjen v rdečo kraško zemljo. Spominjal se bom Jamnika z besedami Srečka Kosovela:

«Bori, bori, ostanite,
rastite z uporom!»

In tak kot uporni pesnikovi bori bo živel v mojem spominu aktivist, partizan in partizanski oficir Josip Bolje — Jamnik

Andrej Pagon — Ogarev

Tragedija pomorščaka-samotarja

Ali ga je požrl Atlantik?

Prva dva tedna tega meseca se je na Atlantiku, okrog Azorskih otokov, dogajalo nekaj čudnega. Tu so namreč pet manjših ladij, jadrnic in jaht, našli brez posadke. Ponekikrat se sicer zgodi, da kaka večja ladja na odprtem morju naleti na manjšo, zapuščeno ali morda tudi prevrnjeno, brez človeka, ki bi jo upravljal. V vrsti podobnih primerov je na področju Azorov zlasti eden zbudil posebno pozornost. Bila je to prazna ladja nekega zelo znanega samotnega pomorščaka, Donalda Crowhursta, ki je plul že 248 dni, ki je sodeloval v tekmi okrog sveta in je že bil blizu zmage, to je povratku proti Angliji. Donald Crowhurst je bil star 36 let, bil je poročen in je imel štiri otroke. Žena in otroci so ga bili pospremili, ko se je odpravil na veliko plovbo okrog Rta dobre nade in nevarnega Cape Horna, v tekmi s še nekaj slavnimi samotnimi pomorščaki za nagrado 5000 funtov, ki jo je razpisal londonski tednik «Sunday Times». Njegova ladja se je imenovala «Teignmouth Electron». Na njej je plul sam, takšen je bil eden od pogojev, od svojega odhoda do povratka v angleško luko ni smel nikjer pristati, uporabljal je lahko samo hrano in vodo, ki ju je bil ponesel s seboj.

11. junija je britanska trgovska ladja «Picardy» pod poveljstvom kapitana Richarda Foxa naletela kakih 500 milj zahodno od Azorskih otokov na jadrnico, ki je z razpetimi jadri povsem normalno plula. Opazovalcem na omenjeni angleški ladji pa se je zdelo čudno, da na jadrnici niso opazili nič živega. Običajno se ob podobnih srečanjih ljudje na manjši ladji oglase, oni na večji pa jim pogosto nudijo kako pomoč, sprejemajo kako njihovo sporočilo, ki bi ga želeli komu posredovati, pa tega ne morejo, ker nimajo radijskega oddajnika. Zato je omenjeno srečanje bilo tem bolj čudno, na koncu pa je bilo ugotovljeno, da na jadrnici dejansko ni žive duše in se je njen lastnik, pomorščak-samotar bržkone izgubil kje v valovih oceana. Zato so jadrnico zajeli in jo potegnili na krov «Picardyja».

Ni bilo težko ugotoviti, da gre za ladjo znanega Crowhursta, ki so ga čez kak dan imeli slavnostno dočakati v domovini. Vse na jadrnici je bilo v najlepšem redu. Crowhurst je bil znan ne samo kot pogumen pomorščak, ampak tudi kot zelo natančen in vesten človek. Na jadrnici je bilo še dovolj hrane in vode. Našli so njegov dnevnik ter ugotovili, da je dne 24. junija vanj poslednjič zapisal, da je vreme zelo ugodno in da je vse v najlepšem redu. Vse naprave so funkcionirale, rešilni čoln iz gume je bil na svojem mestu. V dnevniku je Crowhurst dne 23. junija zapisal, da bo 30. junija vzpostavil radijsko zvezo s postajo Portshed, vendar tega ni napravil, ker je verjetno 24. ali 25. junija z jadrnice izginil. Toda kako?

Razumljivo je, da so izgubljenega takoj začeli iskati, naslednje dni so letala tipa «Hercules» preiskala obširne površine oceana, toda zaman. Pogrešani je verjetno utonil kaka dva tedna preden so njegovo jadrnico našli. Vendar v tem času na Atlantiku kakega večjega viharja ni bilo, na sami jadrnici pa ni bilo nobenega znaka, po katerem bi šlo sklepati, da ga je bil odnesel kak večji val. Morda se je Crowhurst hotel okopati ali pregledati dno jadrnice, pa se je spustil v morje, nakar ni mogel več priplavati do nje, ker je ta hitreje plula naprej od njega. Morda je padel v nezavest in se skotalil v morje...

Morda je hotel jadrnico filmati od daleč, plavajoč v morju, zakaj edini predmet, ki ga na jadrnici niso mogli najti, je bila filmska kamera. Njegova žena je dejala, da se je nemara opremljen z napravami za podvodno plavanje spustil v morske globine in da ga zato oni z ladje «Picardy» niso videli ter so jadrnico potegnili na njen krov, ko pa je potem spet splaval na površje jadrnice ni več našel in je tako utonil. To pa je bolj malo verjetno, saj ni v svoj dnevnik nič več zapisal po 24. juniju. Karkoli se mu je zgodilo, se mu je moralo zgoditi že takrat ali dan kasneje. Morda bo kdaj resnica prišla na dan, vendar je to težko, zakaj morska prostranstva so že od nekdaj zelo nerada odgrinjala zaveso, ki so se zanjo skrivale premnoge morske tragedije.

Najbolj razširjeni jeziki

Na svetovnem kongresu jezikoslovcev v španskem mestu Alicante so objavili podatke o številu jezikov. Razna plemena v Afriki, Aziji in Avstraliji govore nad 1200 raznih jezikov in narečij. Močno razširjenih je 13 jezikov, prednjačita pa kitajščina in angleščina. Ruščina ni kdove kako razširjena.

Zadostovalo nam bi 2600 kalorij

V poročilu o prehrani, ki ga je izdalo zahodnonemško ministrstvo za ljudsko zdravje, je med drugim rečeno, da večina ljudi ne opravlja več težkih telesnih del kot nekoč, kljub temu pa vsebujejo njihovi dnevni obroki hrane poprečno 3000 kalorij, medtem ko bi jih bilo 2600 povsem dovolj. Tako si ljudje nabirajo tolščo, vtem ko bi bolj potrebovali vitamine.

RADIO TELEVIZIJA

PETEK, 25. JULIJA 1969

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slov. narodne; 11.50 Pianist Calvi; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Orkester Safred; 17.20 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Komorni koncert; 18.45 Veliki orkester; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Pesniški nazori; 19.20 Melodije; 19.45 Beri, beri rožmarin zeleni; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Operna glasba; 22.00 Skladbe davnih dob.

TRST

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 14.00 Operna glasba; 14.45 Knjižne novosti.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 15.30, 20.15 Poročila; 7.40 Glasba za dobro jutro; 8.40 Prijetna glasba; 9.00 Pod senčnikom; 10.00 Nove plošče; 10.35 Pisana glasba; 10.45 Znani pevci; 11.15 Nove plošče; 11.30 Glasbeno srečanje; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.00 Domače kronike; 14.35 Danes pojo; 15.00 Dva mladinska zbora; 15.20 Na sporedu je harfa; 15.35 Pisana paleta; 17.40 Pesmi; 18.00 Popoldanski koncert; 19.00 in 20.30 Prenos RL; 20.00 Orkester Birney; 23.10 Pisana glasba; 23.35 Nočni recital.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranja glasba; 9.05 Zvočni trak; 10.05 in 11.00 Ura glasbe; 11.30 Sopranistka M. De Osma; 12.05 Kontrapunkt; 13.15 Poje Iva Zanicchi; 14.45 in 15.10 Plošča za poletje; 15.30 Nove knjige; 16.30 Neapeljsko poletje; 17.05 Program za mladino; 19.13 Radijska prireditev; 20.15 Montale o Montaleju; 21.15 Simfonični koncert.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošča za poletje; 10.00 Roman; 10.40 Telefonski pogovori; 13.35 Pisana glasba; 14.00 Juke box; 15.18 Na sporedu je klavičembalo; 16.00 Rapsodija; 16.35 Glasbene počitnice; 17.10 Pesmi neapeljskega festivala; 17.35 Juke box poezije; 18.20 Poljudna enciklopedija; 19.00 Program s Silvano Pampanini; 20.00 A. Lupo in glasba; 21.00 Radijske črtice; 22.10 Renato Rascel.

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 10.45 Szymanovski in Respighi; 11.45 Sodobna ital. glasba; 12.20 Klavirske skladbe; 12.55 Scarlatti in Poulenc; 14.30 Portret avtorja: Werner Henze; 17.10 Poezija o Luni; 17.20 Bizzettijev koncert; 18.15 Gospodarska rubrika; 18.30 Lahka glasba; 19.15 Koncert; 20.30 Problemi prehrane; 21.00 J. Stařink: «Il decimo matto di San Patrizio».

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 9.15 Odrska glasba; 10.10 Vivaldijev koncert za flavto in orkester; 11.35 Pianist J. Demus; 12.20 Mozartova «Čarobna piščal».

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 11.00, 14.00, 16.00, 20.30 Poročila; 7.30, 8.45 Inform. oddaja; 7.50 Danes za vas; 8.25 Telesna vzgoja; 9.08 Operna matineja; 10.05 Pionirski tednik; 10.35 «Morda vam bo všeč»; 11.15 Pri vas doma; 13.10 Po špansko; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Čez polja in potoke; 14.30 Priporočajo vam...; 15.05 Lahka glasba; 15.35 Naši poslušalci čestitajo; 16.25 Glasbeni intermezzo; 16.40 Respighi: «Rimske pinije», simf. pesnitev; 17.00 Vsak dan za vas; 18.05 Človek in zdravje; 18.15 Koncert po željah; 19.15 Zvočni razgledi; 19.50 Na mednarodnih križpotjih; 20.00 Lahko noč, otroci! 20.15 Ansambel Mihe Dovžana; 21.00 Koncert zbora RT Beograd; 21.30 Glasbena tribuna mladih; 22.15 Oddaja o morju; 23.15 Razpoloženjska glasba; 24.05 Literarni nokturno; 24.15 Plesni zvoki.

ITAL. TELEVIZIJA

18.15 Program za mladino; 19.45 Športni dnevnik in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 TV tednik; 22.00 «Igre ne poznajo meja», v Evroviziji; 23.15 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 Balzarini: Naponi: «Il diritto dell'uomo»; 22.15 Terzo giorno.

JUG. TELEVIZIJA

21.00, 24.20 Poročila; 19.30 Jane Eyre — film; 20.00 Po Sloveniji; 20.20 Naš globus; 20.50 Cikcak; 21.30 Vijavaja; 21.35 Sumljiva oseba — jug. film; 22.50 Poletni quiz — oddaja TV Zagreb.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 29,6, najnižja 23,5, ob 19. uri 27.3 stop., zračni tlak 1018,9 stanoviten, vlaga 68 odst., nebo 6/10 pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 24.6 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 25. julija JAKOB
Sonce vzide ob 5.40 in zatone ob 20.42 — Dolžina dneva 15.02 — Luna vzide ob 17.48 in zatone ob 00.00
Jutri, SOBOTA, 26. julija ANA

S SEJE VODILNEGA ODBORA TRGOVINSKE ZBORNICE

Pristanišče mora dobiti sodobne naprave
Priprave za stalno razstavo «Trst proizvaja»

V septembru važno zasedanje gospodarske konzulte
Dr. Modiano novi predsednik združenja industrijcev

Vodilni odbor tržaške trgovinske zbornice je posvetil svojo zadnjo sejo v dobršni meri vprašanjem, ki zadevajo zadnji razvoj pristaniških dejavnosti. Na dnevnem redu je bila razprava o tistih točkah, ki so jih posamezni govorniki načeli na zadnjem zasedanju pokrajinske gospodarske konzulte. Že tedaj je namreč predsednik Caidassi sklenil, da bo pozneje sklical poseben sestanek pristojnih strokovnjakov, in da bo o tem razpravljal tudi odbor trgovinske zbornice. Medtem so stopile v veljavo nove višje tarife za nekatere pristaniške storitve, in sicer vsled nekaterih gmotnih izboljšav, ki so bile priznane pristaniškim delavcem. Posledice novih poviškov se sedaj pravkar obravnavajo tako v okviru neodvisne ustanove za tržaško pristanišče, kakor tudi v okviru pomorskega odseka pokrajinske gospodarske konzulte.

Uporabniki tržaškega pristanišča zahtevajo od luke v zameno za višje tarife, ki jih morajo plačevati za njene storitve, večjo produktivnost pristaniškega dela in pristaniških naprav. Sedaj gre torej v prvi vrsti za to, da se pristanišče opremi z novimi, sodobnimi napravami zlasti za izkrcanje in vkrcanje blaga na ladje, da se dokončno uredi pomol VII. in da se zgradijo skladišča z vgrajenimi hladilnimi napravami in z napravami za ventilacijo hitro kvarljivega blaga. Vodstvo neodvisne ustanove za tržaško pristanišče se že dalj časa ukvarja s temi vprašanji, je bilo poudarjeno na seji, vendar jih ni še moglo začeti z uresničevanjem že pripravljenih načrtov, ker ni še prejela od pristojnih ministrstev, predvsem pa od ministrstva za javna dela, potrebnih privoljenj. To je bilo bolj neugodno za tržaško luko, ker gre za načrte, ki bi jih bilo treba uresničiti brez vsakega odlašanja, da bi mogli zagotoviti redno potekanje pristaniškega prometa. Prav tako občuti pristaniško delo škodljive posledice počasnosti, s katero se na pristojnih mestih obravnava pravilnik za osebje pristaniške ustanove, ki še vedno ni bil odobren, kakor je to potrebno.

Odborniki so se strinjali o potrebi po sklicanju posebnega zasedanja pokrajinske gospodarske konzulte, na katerem naj bo edina točka dnevnega reda razprava o navedenih problemih. To zasedanje bo v Trstu septembra letos. Poudarili so tudi potrebo, naj se ob tej priliki primerno angažirajo vsi gospodarski in politični krogi ter tukajšnje javno mnenje. Predvsem pa je treba pripraviti enoten in odločen nastop pri osrednjih oblasteh, in sicer predvsem pri ministru za javna dela in pri njegovem kolegu za trgovinsko mornarico.

Odbornik prof. Florit je nato prešel na drugo področje razprave ter orisal načrt trgovinske zbornice, po katerem nameravajo pripraviti v našem mestu stalno razstavo izdelkov, ki se proizvajajo v Trstu z naslovom «Trst proizvaja». Odbor se je v celoti izrekel za to zamisel, ter izbral iz svoje srede nekaj izvedencev, ki bodo pripravili vse potrebno za uresničitev takšne stalne razstave. Ta ožji odbor bo najprej stopil v stik s poslovnimi in z gospodarskimi krogi, ki pridejo v poštev pri takšnem podvigu, da bi ugotovil, kakšne razsežnosti in kakšne značilnosti naj bi zavzela razstava «Trst proizvaja».

Nato je predsednik Caidassi sporočil odboru, da se je dr. Dario Doria umaknil s predsedstva združenja industrijcev iz tržaške pokrajine, ter prepustil mesto dr. Modianu. Predsednik je izrazil dr. Dorii priznanje za njegovo dvajsetletno delo na čelu industrijske organizacije ter za njegovo vsestransko sodelovanje s trgovinsko zbornico. Tudi prof. Florit se je v imenu malih in srednjih industrijskih podjetij iz tržaške pokrajine zahvalil dr. Dorii, in sicer zlasti za njegovo korektno sodelovanje s sindikalnimi organizacija min z drugimi stanovskimi združenji iz naše dežele.

Predsednik dr. Caidassi je nato poročal o zasedanju pomorskega odseka pokrajinske gospodarske konzulte, ki je bilo 26. junija letos. Kakor smo že tedaj poročali, so na tem zasedanju razpravljali predvsem o nevarnosti, da bi dodatne pristojbine na redne prevoznine v blagovnem prometu za in iz italijanskih pristanišč, kakršne so nameravale uvesti določene pomorske konference, zavrle blagovni promet v naši luki ter ga preusmerile v konkurenčna pristanišča.

Predsednik je nato poročal o obisku voditelja trgovinskega odseka pakistanske ambasade v Rimu S. M. Alija, s katerim sta obravnavala promet pakistanskega blaga (jute, bombaža, kož, itd.) skozi tržaško pristanišče, dalje o nedavnem sestanku sveta za promet pri trgovinski zbornici, na katerem so razpravljali o diskriminaciji brazilskega državnega aparata glede prevozov brazilskega blaga po morju na relaciji Italija - Brazilija; na istem sestanku so vzeli v pretres tudi nastop deželne vlade pri vodstvu Evropske gospodarske skupnosti glede vprašanja prevoznih tarif pri nemških zveznih železnicah, ter med drugim odobrili tudi proračun sveta za tekoče leto.

Na koncu je dr. Caidassi poročal o poteku sestanka, ki je bil 15. julija na deželi in na katerem so se razgovarjali o splošnem načrtu za pritegnitev novih dejavnosti na področju Furlanije - Julijske krajine.

Pred zaključkom seje je odbor imenoval dva nova člana v odsek za bančništvo in zavarovalstvo pri pokrajinski gospodarski konzulti: to sta dr. A. Bosia za Credito Italiano in dr. R. Filosto za Banco di Sicilia.

Maturanti na izlet po Jugoslaviji

Včeraj ob 7. uri zjutraj je odpotovala z Opčin skupina 40 slovenskih maturantov na 8-dnevni študijski izlet po Jugoslaviji. V Sežani so imeli v restavraciji «Triglav» zajtrk, nato pa so nadaljevali pot proti Postojni, kjer so si spotoma ogledali znamenito Postojnsko jamo. Do Ljubljane je maturante spremljal svetovalec za slovenske šole prof. Stane Mihelič, na izletu pa jih spremljata prof. Glavičeva in prof. Seražin. Res škoda da na ta izlet niso odpotovali vsi letošnji maturanti in da nimajo te priložnosti tudi goriški maturanti. Upamo pa, da bodo goriški maturanti vsaj prihodnje leto lahko odšli na pot skupno s tržaškimi, toliko bolj, ker za to ne obstajajo nobene nepremostljive ovire

1899 SPD · LIPA 1969 — 70 — BAZOVICA 27 · JULIJA 1969

PROSVETNO DRUŠTVO «LIPA» V BAZOVICI

priredi v nedeljo, 27. t. m., ob 17. uri «Pod orehi»

PROSLAVO 70-LETNICE PEVSKEGA DRUŠTVA

SODELOVALI BODO PEVSKI ZBORI, FOLKLORNA SKUPINA IZ BREGA IN GODBA NA PIHALA IZ TREBČ

Ob tej priložnosti bo tudi ženski odbojkarski turnir, ki ga prireja športno društvo Zarja s športnim združenjem Bor in športnimi društvi Breg, Gaja in Sokol.

Ob tej priložnosti bodo razdeljena Gallusova odličja.

Poslovali bodo kioski z jedačo in pijačo.

Vljudno vabljeni!

ČISTI DOBIČEK JE NAMENJEN ZA DOGRADITEV KULTURNEGA DOMA V BAZOVICI

PO PASIVNEM LETU 1967

Trgovinska bilanca naše dežele lani aktivna za 51.548.000 dolarjev

Tržaška pokrajina je bila aktivna za okrog 8 milijonov dolarjev, goriška pasivna za nad 6 milijonov dolarjev, videmska pa aktivna za skoraj 50 milijonov dolarjev

Italijansko združenje trgovinskih zbornic je pred kratkim prvič v zgodovini domačega gospodarstva izdelalo podrobnejši pregled o «trgovinski bilanci» vsake izmed 92 italijanskih pokrajin. Omenjeni pregled še ne upošteva najnovejših upravno - teritorialnih enot, kakršna je na primer pordenonska pokrajina. Iz pravkar objavljenega pregleda naj povzamemo osnovne podatke, ki se nanašajo na dosedanje tri pokrajine v Furlaniji - Julijski krajini. Podatki so naslednji:

Tržaška pokrajina

V letu 1967 je znašala vrednost izvoza 64.801.000 dolarjev, vrednost uvoza pa 85.201.000 dolarjev. Trgovinska bilanca se je po vsem tem zaključila s primanjkljajem 20.400.000 dolarjev. Lani pa je izvoz dosegel 87.349.000 dolarjev, medtem ko se je uvoz skrčil na 79.360.000 dolarjev. Konec decembra 1968 se je bilanca torej zaključila s prebitkom 7.989.000 dolarjev.

Goriška pokrajina

Leta 1967 je vrednost izvoza znašala 6.780.000, vrednost uvoza pa 12.563.000 dolarjev. Primanjkljaj je torej znašal 6.783.000 dolarjev. Lani je izvoz dosegel 7.342.000, uvoz pa 13.397.000 dolarjev, tako da se je bilanca ponovno zaključila s primanjkljajem, in sicer v višini 6.055.000 dolarjev.

Videmska pokrajina

Izvoz v letu 1967 je znašal 73 tisoč 400.000, uvoz pa 63.802.000 dolarjev, tako da je bilanca izkazovala prebitek v višini 9.598.000 dolarjev; lani pa je izvoz dosegel 106.530.000 dolarjev, uvoz pa 56 milijonov 916.000 dolarjev, tako da se je prebitek povečal na 49 tisoč 614.000 dolarjev.

Iz navedenih podatkov sledi, da je bila goriška pokrajina v obeh zadnjih dveh letih glede blagovne izmenjave z drugimi italijanskimi pokrajinami pasivna, medtem ko je bila tržaška pokrajina lani aktivna, videmska pokrajina za celo močno aktivna. Iz primerjave navedenih podatkov izstopa poleg tega tudi velika razsežnost videmske trgovine.

Za deželo Furlanijo - Julijsko krajino v celoti pa veljajo naslednji podatki:

	Leto 1967	Leto 1968
Izvoz	144.981.000	201.221.000
Uvoz	162.566.000	149.673.000
Saldo	— 17.585.000	+ 51.548.000

Leta 1967 se je po vsem trgovinska bilanca Furlanije-Julijske krajine v odnosu do drugih italijanskih dežel in pokrajin zaključila s primanjkljajem 17.585.000 dolarjev, lani pa se je položaj znatno popravil, pri čemer gre velika zasluga zlasti pordenonski industriji, ter se je bilanca zaključila s prebitkom 51.548.000 dolarjev. Za primerjavo naj navedemo, da se je lani trgovinska bilanca v drugih italijanskih deželah s posebnim statutom zaključila s primanjkljajem v Dolini Aoste in na Sardiniji, medtem ko sta bili bilanci Sicilije in Tridentinskega - Gornjega Poadižja aktivni. Med ostalimi deželami so bile visoko aktivne Piemont, Emilia - Romagna, Toskana in Marke, medtem ko so bile nasprotno močno pasivne dežele Lombardija, Ligurija in Lacij.

Vprašanje sen. Seme glede televizijskega programa v slovenščini

Senator Paolo Sema je naslovil na ministra za pošte in telekomunikacije vprašanje v zvezi z velikim zastojem del za dograditev sedeža RAI-TV v Trstu. Vprašuje ga, če lahko pove vzroke tega zastoja. Vprašuje ga tudi, če ne namerava izdati odloke za uvedbo primernega televizijskega programa v slovenščini za deželo Furlanijo - Jul. krajino, za kar se je zanimal že posl. Škerk, pa doslej ni prejel nobenega odgovora.

Seja svetovalske skupine KD

Po zaključku poletnega zasedanja tržaškega občinskega sveta, je bila te dni seja svetovalske skupine KD, kateri je prisostvoval tudi župan Spaccini. Na seji so razpravljali o politično-upravnem položaju in porazdelitvi notranjih funkcij. Kot vodja skupine je bil ponovno potrjen Dario Rinaldi, kateremu je bila poverjena ta naloga že ob upravnih volitvah novembra 1966. Njegov namestnik je Ennio Abbate, tajnica skupine pa prof. Anita Slatti.

Vodja skupine Rinaldi je poročal o dejavnosti demokristjanske skupine v občinskem svetu od januarja 1967 naprej in poudaril, da je skupina razvijala svojo dejavnost kot pravi organ stranke. Sodelovala je pri izdelavi in izvajanju strankinega upravno-političnega programa, kakor ga je določilo pokrajinsko vodstvo Rinaldi je tudi podčrtal, da po zadnjih političnih dogodkih v vsedržavnem in krajevnem merilu demokristjanska svetovalska skupina namerava nadaljevati z napori za nadaljevanje sodelovanja strank levega centra in uresničitev skupnega programa, ki ga je obrazložil župan na seji 20. februarja in so ga potrdili predstavniki levega centra 7. julija.

Starše otrok, ki letujejo v Gornjih Gorjah pri Bledu, opozarjamo, da bo radio Ljubljana oddajal danes ob 10.05 reportažo o življenju tržaških in goriških otrok v tej koloniji.

IZ SOCIALISTIČNIH VRST

Deželno tajništvo PSI o kompaktnosti stranke

Sekcija PSU za Trst-center je za levi center «brez ideoloških popuščanj protidemokratičnim silam z desne in leve»

V Vidmu se je sestalo deželno tajništvo PSI. Predsedoval je dr. Giacometti, prisotni pa so bili dr. Nardini, Pittoni, Vazzoler in Dellago, ki so zastopali videmsko, tržaško, pordenonsko in goriško federacijo.

Na seji so preučili politični in organizacijski položaj stranke po socialdemokratskem razkolu in ugotovili «dejansko kompaktnost in enotnost strankinih struktur v deželi». Prav tako so z zadovoljstvom podčrtali dejstvo — je rečeno v poročilu — da je velika večina vpisanih članov potrdila svojo pripadnost PSI in obsodila razkol kot operacijo na vrhu, ki naj premakne politično os države v nasprotju s trajnimi interesi delavcev, od katerih ni mogoče odstopati». Glede deželne politike pa je tajništvo potrdilo linijo, ki jo vsebuje dokument, katerega je odobril deželni odbor na svoji zadnji seji.

V Trstu pa se je pod predsedstvom odv. Tullia Puecherja na sedežu PSU na Trgu S. Giovanni sestalo članstvo nastajajoče sekcije za mestno središče. V imenu političnega tajništva je prisotne pozdravil Silvano Miani, ki je tudi nakazal glavne politične in organizacijske smernice stranke. Mario Berce je dejal, da je velika večina članstva tržaške federacije ostala zvesta zastavi demokratičnega socializma in množično vstopila v PSU. Dejal je, da je treba vztrajati na politiki levega centra «brez ideološkega popuščanja protidemokratičnim silam z desne in leve, proti katerim zahteva dežela jasnost idej in politično poštenost».

Poročilo za tisk pravi nato, da so skoraj vsi vpisani v sekcije pri Sv. Soboti, Sv. Ivanu, v Miljah, v mestnem središču in na Opčinah vstopili v PSU, kar pomeni, da je 2/3 vsega članstva tržaške federacije v PSU. Poročilo nato polemizira s tajnikom tržaške federacije PSI, češ da opira svoje izjave o članstvu PSI na izumetničeno štetje sekcij, ki pa vse skupaj nimajo več kot 50 vpisanih ter da se v PSI uveljavlja politična struj

Požar v popravljalnici avtomobilskih karoserij

Včeraj dopoldne je v delavnici za popravila avtomobilskih karoserij v Ul. Timignano 48 nenadoma močno počilo in je izbruhnil požar. Gasilci, ki so na poziv najemnika delavnice Maria Bana iz Ul. Madonnina 17 kmalu prihiteli z brizgalno, so imeli dobre pol ure dela, da so ukrotili požar. Eksplozija in plameni so hudo poškodovali tri avtomobile in samo delavnico. Po prvih ocenah znaša škoda v delavnici približno milijon lir, na avtomobilih TS 59730, TS 101710 in TS 28071, ki so bili tam zaradi popravil, pa približno 200 tisoč lir.

Mario Ban je ob izbruhu požara bil zaposlen pri popravilu avtomobila, naglo je skočil iz delavnice, poklical gasilce, nato pa s pomočjo drugih delavcev začel gasiti požar. Vzroki eksplozije in požara niso še pojasnjeni. Morda je temu kriv kratek stik ali iskrica, ki je oplazila aceton, ki ga v takih delavnicah uporabljajo za redčenje barve?

Včeraj je diplomirala na bolonjski univerzi za doktorico medicine z odliko in pohvalo VLASTA POLOJAC. *Novi doktorici iskreno čestitajo prijatelji. Čestitkam se pridružuje Primorski dnevnik.*

POLETNA OPERNA SEZONA

Jutri na Gradu premiera opere «Madame Butterfly»

Prireditelji upajo, da bo odziv občinstva dober

Z obnovo tradicionalnih poletnih opernih predstav na gradu Sv. Justa je hotela Avtonomna letoviščarska ustanova, ob dragoceni tehnični podpori in sodelovanju Ustanove gledališča Verdi, postaviti tržaško publiko pred novo preizkušnjo. Prejšnja leta ni bil namreč odziv ljubiteljev tovrstne umetnostne zvrsti v našem mestu ravno najbolj spodbuden. Zaželene pozornosti mesta pritegnila ne «Trovatore» in «Rigoletto» leta 1963 ne «Aida» leta 1966, čeprav slednje delo uvrščajo v svoj repertoar največja in najbolj znana evropska gledališča.

Ali bomo letos, kljub neoporečni umetniški višini najavljenih del in ogromnim finančnim sredstvom, ki jih je letoviščarska ustanova vložila v ta namen, spet priča podobnemu neuspehu? Ravno v tem smislu bosta zato letošnji uprizoritvi na odprtem preizkus in overovitev, ali je zanimanje za operne predstave res zamrlo. Nekaj takega bi ne mogli reči, kajti v zimski sezoni je gledališče Verdi natrpano polno in se marsikdo povrh še pritožuje nad pomanjkanjem prostorov.

Na gradu Sv. Justa pa bo na razpolago nad 2.000 sedežev raznih vrst in cen. Potemtakem so takrat ljubitelji operne glasbe pred moralno obveznostjo: napolniti prostore gledališča na odprtem, ter s tem poplačati trud vseh tistih, ki so pripomogli, da je do letošnjih predstav prišlo.

Kot je znano se bodo predstave začele z jutrišnjo uprizoritvijo «Madame Butterfly», japonske tragedije, ki sta jo po resničnih dogodkih napisala Illica in Giacosa, uglasbil pa jo je Giacomo Puccini. V glavnih vlogah bosta nastopila Gianna Amato (Butterfly), Carlo Bini (Pinkerton), Anita Caminada (Suzuki) in Gino Orlandini (ameriški konzul). Dirigiral bo Napoleone Annovazzi, zbor pa bo vodil Gaetano Riccitelli. Delo je za to priložnost režirala Maria Sofia Marasca.

Danes ob 19.30 bo v Ul. Forti pred športnim igriščem zborovanje KPI o delavskih borbah in vladni krizi. Govoril bo vodja komunistične skupine v občinskem svetu Giorgio Rossetti o temi: «Enotnost in borba delavcev proti avtoritarnim poskusom». Jutri ob 21. uri pa bo zborovanje KPI na trgu pri Briščikih o sedanjem gospodarskem položaju.

Srečen zaključek kopalčeve pustolovščine

Nedolžna pustolovščina dveh mladih kopalcev, ki se je sicer srečno končala je vzbudila predvčerajšnjim popoldne precej preplaha med kopalci devinskega portiča ter mobilizirala agente z devinskega komisariata.

Vse se je začelo okrog 16. ure, ko sta 19-letni Corradino Miniussi iz Ronk in njegov prijatelj, 18-letni Flavio Zanola iz Starancana, odplavala iz devinskega portiča na odprto ter skušala doseči obrežje pod devinskim gradom. Ko sta bila že v do'emu prvih skal, pa so Zanolo zagrabili v nogah hudi krči. S poslednjimi močmi se je oprijel velike izbočene skale, njegov prijatelj pa je z urnimi zamahi odplaval do portiča ter tam obvestil agente.

Kmalu nato je iz malega pristanišča odplul policijski motorni čoln ter se s vso brzino podal proti majhni ploščadi pod gradom. Zanole pa ni bilo več ob skali. Medtem si je bil nekoliko opomogel od bolečin v nogah ter odplaval do bližnjega obrežja.

Ves strah njegovega prijatelja in agentov je bil hipoma mimo, ko so zagledali na peščeni obali mladeniča, ki je nasmejan pregibal nogi, da bi poživil krvni obtok. Zanolo so tako prepeljali v mali pristan, od koder se je lahko z lastnimi močmi odpravil proti domu.

POČETJE PIJANEGA IN NEURAVNOVEŠENEGA MOŠKEGA

Z nožem je grozil ženski nato pa še samemu sebi

Na poziv iz bara so ga policisti pravočasno razorožili in odpeljali v umobolnico

«Neki pijani klient mi je pravkar zagrozil s kuhinjskim nožem, da me bo ubil», tako nekako se je v sredo zvečer okrog 21. ure oglasil po telefonu na policiji zmedeni ženski glas. Prihajal je iz bara «Vittorio» v Ulici Matteotti.

S kvesture je takoj odpeljal proti označenemu kraju hitri policijski avtomobil, ko pa so agenti prekoračili prag omenjenega bara, je bilo v njem navidezno že vse mirno. Le lastnica lokala, 57-letna Argentina Lo Monico por. Maschio iz Ul. Madonna del Mare 6, ki je malo prej prestrašena poklicala pomoč, je še vedno vidno pretresena prihitela agentom naproti ter jim v eni sapi začela pripovedovati, kako je malo prej prišel v njen lokal njen običajni klient, 59-letni ukopojenec Celestino Declich, stanujoč v isti ulici na številki 10. Kot po navadi, je dejala ženska, je bil Declich pijan in je začel v lokalu razgrajati. Maschio je najprej vljudno, nato ukožujoče zaprosila, naj zapusti lokal, a to je moškega tako razkačilo, da je od nekod potegnil dolg kuhinjski nož in se pognal nad zmedeno gospodinjo, ki pa se mu je pravočasno umaknila, ter ji zagrozil, da jo bo ubil. Dva mladeniča, 27-letni Bruno Kravos in 20-letni Franco Speranza, ki sta bila priča vsemu temu, sta se nemudoma spravila nad neuravnovešenca ter ga razorožila in nagnala na cesto.

Vse to se je torej zgodilo pred prihodom policijskih agentov. Ko pa so ti poslušali nenavadno pripoved do konca, je eden izmed njih opazil pred vhodom v stavbo št. 13 istega pijanca, ki je vihtel drug kuhinjski nož nad svojimi razgaljenimi prsi ter kričal, da si bo «enkrat za vselej» vzel življenje. Dva agenta sta ga takoj razorožila nakar so pijanega moškega naložili v policijski avto in ga odpeljali na pregled v splošno bolnišnico. Zdravnik mu je razen kronične pijanosti ugotovil tudi psihične motnje in svetoval, naj upokojenca odpeljejo v svetovansko umobolnico.

Izrazi sožalja

Ob smrti našega delovnega tovariša Rada Rauberja smo prejeli še naslednje sožalne brzojavke in pisma:

«Ob hudi izgubi tovariša Rada Rauberja izrekamo iskreno sožalje. Za zvezo slovenskih organizacij v Celovcu —dr. Franci Zwitter.»

«Vsem kolegom Primorskega dnevnika izrekam goloboko sožalje ob smrti časnikarja prof. Rauberja. — Dario Rinaldi.»

«Iskreno sožalje ob prezgodnji izgubi Rada» — Rado Cilenšek — Ljubljana.»

«Ob nepričakovani smrti tov. Rauberja sprejmite, prosim, izraze mojega najglobljega sožalja. Pokojnika se bom zmeraj spominjal s hvaležnostjo v srcu. — Fran Vatovec (Ljubljana).»

Nesreči na delu

Ko je s težkim ključem pritrjeval vijak na stroju za mešanje asfalta, mu je ključ zdrsnil iz roke ter mu padel na nogo. Samo zaradi tega pa se bo moral 49-letni Carlo Bellusich iz Ricmanj št. 28 zdraviti skoraj teden dni na ortopedskem oddelku splošne bolnišnice. Leva noga mu je namreč zaradi hudega udarca omrtvela.

Nenavadna nesreča se je pripetila včeraj zjutraj okrog 8. ure pri Domju, kjer je Bellusich zaposlen pri gradbenem podjetju «I Notari».

Dobri dve uri kasneje pa je moral rešilni avto Rdečega križa pohiteti v ladjedelnico Sv. Roka, kjer se je pripetila še ena nesreča na delu.

53-letni delavec Germano Anis iz Ulice Donota 20 je namreč malo prej padel s krova tovorne ladje «Monte Berico» v dva metra globoko podpalubje. Zdravniki nevrokirurškega oddelka, kamor so ga sprejeli zaradi možganskega pretresa in udarcev v levo ramo in levi bok, je izjavil, da se je na krovu med delom nerodno spotaknil, nakar ga je odprto žrelo podpalubja kar samo potegnilo v globino. Če ne nastopijo komplikacije, ko nesrečni delavec ozdravel v 8 dneh.

tržaška knjigarna

sporoča cenjenim odjemalcem, da bo od 3. do 17. avgusta zaprta.

Zato vabi naročnike knjižnih zbirk, kot tudi druge odjemalce, da se zaradi morebitnega nakupa zglasijo v njenih prostorih čimprej.

Kino

PARK MIRAMARSKEGA GRADU: «Luči in zvoki». Ob 21.30 «Der Kaisertraum von Miramare» v nemščini; ob 22.45 «Massimiliano e Carlotta» v italijanščini. Avtobus «M» vozi iz Barkovelj, postajališče tramvaja «6» in od Miramara pred predstavo in po njej.

* * *

Grad sv. Justa

Jutri ob 21. uri v organizaciji Letoviščarske ustanove in gledališča Verdi prva predstava opere «Madame Butterfly». Dirigent Giacomo Annovazzi, režiser Maria Sofia Marasca, scene Tito Varisco, zborovodja Gaetano Ricc'telli. Orkester in zbor gledališča Verdi. Prodaja vstopnic pri blagajni UTAT, Pasaža Protti (tel.36-372).

V torek, 29. julija ob 21. uri v organizaciji Letoviščarske ustanove in gledališča Verdi prva predstava opere «Rigoletto». Dirigent Nino Verchi, režiser Dario Della Corte, koreografija Loredana Furno, scene G'ovanni Grandi, zborovodja Gaetano Riccitelli. Orkester in zbor gledališča Verdi. Prodaja vstopnic pri blagajni UTAT, Pasaža Protti (tel. 36-372).

* * *

Nazionale 16.00 «Un posto all'inferno» Technicolor.
Grattacielo 16.00 «Il gattopardo». Claudia Cardinale, Burt Lancaster, Ala'n Delon, Technicolor.
Fenice 16.00 «Sam Whisky», Burt Reynold, Clint Walcher, Technicolor.
Eden 16.30 «Tattooed — Veneri tatuate». Prepovedano mladini pod 18. letom.
Excelsior 16.00 «Un agente chiamato Dagghers». Terry Moore, Jan Murray .Prepovedano mladini pod 14. letom.
Ritz 16.00 «L'uomo dall'occhio di vetro». Horst Tappert, Karin Hubner. Prepovedano mladini pod 14. letom. Technicolor.
Filodrammatico — Zaprto. Jutri: «La battaglia del Sinai».
Alabarda 16.30 «Wehrmacht ora zero». Z. Hubner, J. Novak. Kinemaskope.
Aurora 16.30 «L'ultimo volo delle aquile». Technicolor.
Cristallo 16.30 «Rosemary baby». Mia Farrow. Prepovedano mladini pod 14. letom. Technicolor.
Capitol 16.30 «Ladro di crimini». R. Hossein, I. Bolkan.
Impero 16.30 «Non si maltrattano così le signore». Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Vittorio Veneto 17.00 «Delirium». Janine Reinaud, Jack Taylor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Astra — Zaprto.
Ideale 16.30 «L'astronave degli esseri perduti». J. Donald, B. Shelley, A. Ke'r. Technicolor
Abbazia — Zaprto. Jutri: «Le gran di vacanze».

Novo:
Konsalik: V OMAMI LSD *lir 2.400*
Kaus: KATARINA VELIKA *lir 2.400*

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst — Ul. sv. Frančiška 20 tel. 61-792

Gledališča

Teatro Stabile - Rimsko gledališče

V Rimskem gledališču v nedeljo, 27., v ponedeljek, 28. in v sredo, 30. t.m. ponovitev Plautove komedije «Anfitrione», nato pa bodo sledile tri predstave Ibsenovega «Peer Gynta» (30. in 31. julija). V «Anfitrionu» bodo nastopili isti igralci kot prej. v «Peer Gyntu» pa Elena Zareschi, Carlo d'Angelo, Antonio Salines, Magda Mercatali in Ludovica Modugno. Režija Giorgio Bandini. Predstave bodo v primeru slabega vremena v Avditoriju. Popust za abonente na sezono Teatra Stabile.

Šolske vesti

Državna srednja šola s slovenskim učnim jezikom «Fran Levstik» na Proseku z oddeljenimi razredi v Sv. Križu javlja, da se pričelo s 1. julijem vpisovanje v prvi razred te šole, ki bo trajalo vsak dan do vključno 25. julija letos.

Osnovna srednja šola s slovenskim učnim jezikom «Fran Erjavec» Trstu (Rojan) javlja, da se je pričelo s 1. julijem vpisovanje v vse razrede te šole. Vpisovanje v prvi razred bo vključno do 25. t.m. Prijave sprejema tajništvo vsak dan od 9. do 12. ure.

Ravnateljstvo državne srednje šole «Ivan Cankar» sporoča, da se je pričelo s prvim julijem vpisovanje v I. razred te šole, ki bo trajalo do vključno 25. t.m. Prijave sprejema tajništvo šole vsak dan od 9.-12. ure.

Ravnateljstvo državne srednje šole «Simon Gregorčič» v Dolini sporoča, da se je pričelo s 1. julijem vpisovanje v I. razred te šole, ki bo trajalo do vključno 25. t.m. Prijave sprejema tajništvo šole vsak dan od 9. do 12. ure.

Izleti

SPDT priredi 15. avgusta za veliki šmaren izlet v Kamniško Bistrico in nato z žičnico na Veliko planino. Vpisovanje samo do 2. avgusta v Ul. Geppa 9-II.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 24. julija 1969 je v Trstu umrlo 5 oseb.

UMRLI SO: 67-letni Giovanni Gerdan, 79-letna Maria Bozzer vd. Kraus, 66-letni Filippo Portolan, letna Maria Santin vd. Fraus'n, letni Mario Franco.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

Dr. Gme'ner, Ul. Giulia 14. Manzoni, Largo Sonnino 4. INAM, Cedro, Trg Oberdan 2. D'Ambrosi, Ul. Zorutti 19/c.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

All'Angelo d'Oro, Trg Goldoni 8 Cipolla, Ul. Belpoggio 4. Marchetti, Ul. Ginnastica 44 Miani, Drev. Miramare 117 (Barkovlje).

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. prof. Rada Rauberja ter igralca Edvarda Martinuzz ja daruje Jožko Lukeš svoj honorar za režijo prireditve «Rihana» 15.000 lir za prosvetno društvo v Skednju. V počastitev spomina pok. namesto cvetja na grob pok. prof. Rada Rauberja so darovali: družina Pernarčič 3000 lir za športno združenje Bor, družina Ostrouška 5000 lir za športno društvo «Polet».

V spomin Jožeta Štruklja ob drugi obletnici njegove smrti daruje N. N. 50.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob pok. Franciške Križmančič darujeta Anica Lukotova in Pepka Kozinova 4000 lir za prosvetni dom v Bazovici.

Ivan Andolšek daruje 5000 lir za Združenje bivših političnih deportirancev

24. t. m. nas je za vedno nenadoma zapustil naš predragi mož in oče

MARIO SIMIC

Pogreb bo jutri, 26. t. m. ob 15.45 iz splošne bolnišnice naravnost na Općine.

Žalujoči žena BERNARDA, otroci MARINO in ADRIANA, sestra MARIJA vd. TINCA, sorodniki in vdani OSKAR

Servizio comunale T.F., Trieste

V nedeljo, 27. julija 1969 vsi v Bazovico na 70-letnico prosvetnega društva Lipa!

OB IZPLAČEVANJU ODŠKODNINE BIVŠIM INTERNIRANCEM

Kako se bodo morali ravnati dediči po umrlem upravičencu

Na Tržaškem nakazila že skoraj vsa razdeljena, v kratkem jih bodo začeli razdeljevati na Goriškem

Kakor smo že poročali, je izplačevanje odškodnine bivšim deportirancem v nacističnih taboriščih in svojcem umrlih v taboriščih zdaj v zaključni fazi. Poseben urad pri «Banca Nazionale del Lavoro» v Rimu razpošilja upravičencem denarna nakazila. Na Tržaškem so nakazila prejeli že skoraj vsi upravičenci, zdaj so na vrsti upravičenci iz videmske pokrajine, v kratkem pa bodo prišli na vrsto upravičenci iz goriške pokrajine. Računajo, da bodo do 15. avgusta odposlali nakazila vsem upravičencem v Italiji. Po poletnih počitnicah, tam v jeseni, bodo začeli z izplačevanjem tudi upravičencem na jugoslovanskem področju. Izplačevanje bi se moralo zaključiti do konca novembra.

Ker nas z raznih krajev sprašujejo za pojasnila in navodila, želimo pojasniti nekatere stvari. Denarno nakazilo prejmejo zdaj samo tisti, katerih prošnje so bile ugodno rešene in njihova imena objavljena v Uradnem listu lanskega maja, in tisti, katerih prizivi so bili nato ugodno rešeni.

Denarnega nakazila ne prejmejo še svojci umrlega, če jih je v seznamu več kot eden. Navedemo primer. Po umrlem očetu, materi, bratu ali sestri v nacističnem taborišču, so dva, trije ali več upravičencev, katerih imena so bila objavljena v seznamu v Uradnem listu. Vsi morajo pooblastiti enega in podpisati pooblastilo na občinskem uradu, ki mora overiti podpise. Pismo s pooblastilom je treba poslati na naslov: *Banca Nazionale del Lavoro — Ufficio Indennizzi Germania — Piazza San Bernardo 101 — Roma.*

Če je eden izmed upravičencev mrtev, je treba poslati na omenjeni naslov sporočilo, da je umrl, mrtvaški list, njegov družinski list (stato di famiglia), izjavo (atto notorio), ali je pokojnik umrl z oporoko ali brez oporoke, kateri so dediči, in izjavo, da dediči nisc še prejeli nobene odškodnine od Nemčije. Posebna komisija bc v jeseni preučila zadevo in sporočila, komu pritiče del odškodnine.

Enaki predpisi veljajo, če je umrl upravičenec, bivši deportiranec ali svojec umrlega, čigar ime je bilo objavljeno v uradnem listu, ali pa ugodno rešen njegov priziv. Primer: Umrl je bivši internirance in njegova družina je prejela, ali bo v kratkem prejela denarno nakazilo na njegovo ime. Poštni urad ne bo izplačal vsote. Denarno nakazilo je treba izročiti poštnemu uradu, da ga vrne pošiljatelju. Obenem pa mora pokojnikova družina takoj sporočiti na prej omenjeni naslov, da je dotični upravičenec umrl in priložiti mrtvaški list, družinski list, izjavo itd.

Tistim, ki so se preselili v druge kraje in pričakujejo denarno nakazilo, svetujemo, da na omenjeni naslov sporočijo spremembo svojega naslova.

Dopolnilni seznam odobrenih prošenj bivših internirancev

Po objavi seznamov v Uradnem listu z dne 22. maja 1968 smo objavili v Primorskem dnevniku imena bivših političnih deportirancev z naših področij in imena umrlih v koncentracijskih taboriščih, glede katerih so bile ugodno rešene prošnje za odškodnino. Prizadeti deportiranci in svojci umrlih, katerih prošnje niso bile ugodno rešene, so vložili priziv. Posebna komisija je nekatere prizive ugodno sprejela, drugih pa ne. Prizadeti so poslali prizive predsedniku republike.

Objavljamo sezname bivših deportirancev s Tržaškega, katerih prošnje je posebna komisija ugodno rešila, kakor tudi imena umrlih v taboriščih, za katere je omenjena komisija priznala odškodnino. V seznamu umrlih so navedeni osebni podatki in datum ter kraj rojstva.

SEZNAM BIVŠIH DEPORTIRANCEV

Arturo Kanobeli, Ul. Fonda 17, Trst; Giuseppe Sferco, Ul. Guerrazzi 15, Trst; Giovanni M. Mozina, Trebče 100; Gino Orzon, Ul. G. D'Annunzio 17, Milje; Edoardo Godini, Ul. del Lloyd 3 c/o Mihalich, Trst; Bogdan Smotlak, Dolina 260; Arturo Gerchi, Viale Miramare 123, Trst; Celestino Zeriali, Nabrežina-Kamnolomi 81; Mazzini Garibaldi Gaspardis, Ul. Conti 19, Trst; Majda Schmidt, Ul. Cicerone 11, Trst; Giovanni Marchesich, Ul. Vigneti 22/1, Trst; Ludvik Čuk, Trebče 53; Iolanda Marchesich, Ul. Monte d'Oro 90/A, Milje; Umberto Terinelli, Ul. Ginnastica 12, Trst; Cvetko Kante, Trg Tra i Rivi 3, Trst; Aleksandra Rupena, Ul. Cicerone 11, Trst; Silvano De Bernardi, Ul. Donatello 14, Trst; Marina Levi, Ul. Canova 5, Trst; Stanislav Bidovec, Ul. delle Linfe 21, Trst; Zora Vitez, Ul. Nazionale 140, Trst; Oton Žerjal, Boljunec 172; Antonio Dussi, Ul. Gatteri 62, Trst; Maria Bernobich, Ul. Verzieri 1, Trst; Giovanni Bradini, Ul. Catraro 7, Trst; Giuseppe Grassi, Trg Popovich 2, Trst; Giuseppe Laube, Trg Giarizzole 15, Trst; Antonia Sergo, Ul. Vigneti 33, Trst; Angelo Stoch, Trebče 130, Trst; Otello Orzan, Ul. Crispi 66, Trst; Antonio Santalesa, Ul. Ghirlandaio 17, Trst; Francesco Abbondanza, Devin 25/b, Devin-Nabrežina; Guerrino Spadaro, Ul. Biasoletto 12, Trst; Gertrude Zakelj, Ul. Molino a vento 158, Trst; Giovanna Tull, Ul. Colarich 34, Milje; Mirko Kosmina, Ul. Šempolaj 43/A, Nabrežina; Duilio Bossi, Strada di Chiampore 5, Milje; Cecilia Paliaga, Ul. Carpineto 10/2, Trst; Mario Fiore, Ul. Castagneto 27, Trst; Luigi Gregoretti, Fernetiči 4; Vincenzo Sciannamblò, Ul. T. Luciani 6, Trst; Francesco Bordon, Ul. alle Cave 6/1, Trst; Giuseppe Pampalone, Lonjerska cesta 129, Trst; Osiride Brovedani, Ul. D'Alviano 6, Trst; Giulio Contento, Fernetiči 4; Claudio Botteri, Ul. D. Rossetti 45, Trst; Aldo Pokaj, Ul. Isola 5, Trst; Giuseppe Loredan, Ul. Stramare 111, Milje; Armando Aloisi, Ul. Grego 7, Trst; Bianca Martini, Ul. Rossetti 11, Trst; Bruna Frausin, Ul. P.P. De Luca 5, Milje; Olga Stefani, Ul. Stramare 53, Milje; Liberale Avian, Ul. Lago 4, Trst; Bruno Peric c/o Dora Čok, Ul. Piccardi 55, Trst; Leopold Podgornik, Ul. Carducci 32, Trst; Karlo Štok, Prosek 85; Bruno Schender, Ul. Battera 28, Trst; Samuele Grini, Ul. Sanzio 22, Trst; Ivan Pregarc, Ricmanje 50.

SEZNAM UMRLIH

Emilio Ostruzzi, 5. 12. 1899, Zgonik; Antonio Speranza, 27. 7. 1900, Medea; Angelo Michelini, 20. 7. 1924, Trst; Giulio Marassi, 11. 8. 1914, Milje; Giuseppe Miot, 3. 3. 1903, Trst; Antonio Giovannini, 9. 7. 1905, Trst; Anna Candusio, 4. 10. 1901, Koper; Luigi Biscardo, 20. 10. 1924, Trst; Attilio Vascotto, 8. 5. 1912, Buje; Paolo Dante Stolni, 4. 3. 1896, Poreč; Giuseppe Lovrecich, 29. 12. 1909, Monghebo; Giuseppe Mameli, 3. 11. 1912, Milje; Persinovich Francesco, 4. 4. 1920, Trst; Giusto Debernardi, 11. 11. 1921, Gažon pri Kopru; Giovanni Milič, 30. 8. 1922, Zgonik; Alberto Svetlic, 16. 6. 1909, Trst; Luigi Strain, 16. 6. 1905 Dolina; Giuseppe Poropat, 14. 2. 1901, Materija; Ardemia Zancolich, 30. 8. 1923, Portole; Giuseppe Gabbiano, 22. 2. 1925, Milje; Mario Bernardi, 21. 11. 1911, Trst; Giuseppe Gardelli, 15. 3. 1906, Dolina; Giuseppe Ferfoglia, 18. 4. 1926, Devin; Mario Zubin, 4. 1. 1924, Trst; Domenico Degrassi, 27. 7. 1914, Milje; Ivan Škerjanc, 26. 12. 1908, Muttaglia; Ettore Saranz, 10. 7. 1909 Trst; Adelaide Peolarich, 2. 7. 1904, Koper; Vincenzo Krizmancic, 19. 7. 1903, Trst; Ferruccio Demaria, 25. 12. 1923 Pulj; Oliviero Vidak, 5. 12. 1910, Morno pri Umagu; Giacomo Bertossa, 21. 5. 1925, Portole; Egidio Devescovi, 8. 6. 1910, Pulj; Giovanni Bacchia, 21. 8. 1921, Pedena; Luigia Cattaruzzi, 5. 5. 1920, Trst; Pietro Meslamo, 1. 5. 1908, Bova Marina; Beniamino Bonazza, 27. 11. 1910, S. Canzian; Mario Cociani, 28. 4. 1908, Dekani; Aldo Weigl, 15. 5. 1921, Trst.

Deželni zakoni

V Uradnem vestniku dežele Furlanije - Julijske krajine štev. 21, ki je izšel 24. julija, so objavljeni trije deželni zakoni, in sicer zakon o prispevkih dežele za centre za socialne bolezni, o prispevkih dežele za gradnjo ljudskih stanovanj in ukrepih v korist osebja trgovinskih zbornic. Deželni zakon o prispevkih centru za socialne bolezni določa 120 milijonov lir deželnega prispevka za vsako finančno leto od leta 1969 do 1971. Z zakonom o prispevkih za gradnjo ljudskih hiš je določen prispevek dežele ustanovi IACP za dobo 35 let v višini do 6 odst. stroškov, in sicer za gradnjo ljudskih stanovanj, za katere niso predvideni državni prispevki.

Predsednik Nove Gorice Rudi Šimac danes pri županu Martini

Župan občine Gorica Michele Martina bo danes dopoldne sprejel predsednika občinske skupščine Nova Gorica Rudija Šimca. Predstavnika sosednjih mest se bosta pogovarjala o nekaterih vprašanjih obojestranskega interesa, zlasti pa o izgradnji avtomobilske ceste Villesse - Gorica - Ljubljana, ki je nadvse pomembna za gospodarski napredek tukajšnjega področja.

IZŠLA JE SEDMA KNJIGA IZ ZBIRKE

SODOBNA ILUSTRIRANA ENCIKLOPEDIJA

Z NASLOVOM

TEHNIKA

ČLOVEK PREOBLIKUJE SVET

«TA KNJIGA POSKUŠA ZAPOLNITI VELIKO VRZEL, KI JE V NAŠI POLJUDNOZNANSTVENI LITERATURI ŠE NEZAPOLNJENA, OBENEM PA STRNJENO IN PREGLEDNO PODAJA SNOV, O KATERI BI SE KAKO DRUGAČE LE S TEŽAVO POUČILI.»

tržaška knjigarna

TRST - Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792

PREDEN GRESTE NA DOPUST, naročite se na

PRIMORSKI DNEVNIK

Pošljemo vam ga v kateri koli kraj, tudi v inozemstvo

15-DNEVNA NAROČNINA L. 600

Telefonirajte na št. 37-338 ali 95-823

NOCOJ SEJA OBČINSKEGA SVETA V GORICI

Na sporedu javna dela v slovenskih vaseh

Razpravljali bodo tudi o vozlišču pri bloku Rdeča hiša - Darovanje zemljišča za gradnjo cerkve

Nocoj ob 18.30 se sestane goriški občinski svet. Točkam prejšnjega dnevnega reda, ki jih niso še rešili, so dodali celo vrsto drugih točk, med katerimi so jih večino že obravnavali v občinskem odboru. Občinski svet jih sedaj mora le potrditi.

Točke dnevnega reda obsegajo tudi nekaj stvari, ki zanimajo okoliške vasi. Cesto od «Case Noris» do Koštabone bodo popravili: za to bodo porabili 3.270.000 lir. Občina bo denar dobila iz sklada za pomoč goratim krajem. Ojačili bodo kabino vodovoda za Sentmaver in Oslavje; v ta namen bodo nakupili nekaj zemljišča.

V Ulici Trivigiano v Standrežu bodo ojačili javno razsvetljavo. Isto bodo napravili tudi v nekaterih mestnih ulicah. Za popravilo in razširitev Ulice sv. Mihaela v Štandrežu bodo nakupili neke parcele zemljišča. Svoje parcele bodo prodali: Angela Brisko, Franc Brisko, Anton Brisko, Albin Brisko, Ana Brisko, Gizela Brisko, Rudolf Lutman, Kamilo Makuc, Rafaela Vižintin vd. Makuc, Darko Nanut, Marija Pavletič por. Hoban, Milena Reščič, Kazimir Reščič, Jožef Rusjan, Milena Pavletič, Clorinda Pavletič, Albin Brisko, Helena Klodič por. Lokar.

Odobrili bodo tudi nakup zemljišča za industrijsko cono, ki je last Emilije Fabjan vd. Čaudek in Viljema Čaudeka.

Razpravljali bodo nadalje še o novem vozlišču pri mednarodnem bloku Rdeča hiša, o darovanju občinskega zemljišča za gradnjo cerkve v rajonu Sv. Ane, ter o vrsti zadev, ki se tičejo občinskega osebja.

Čez Nadižo pri Čedadu bodo gradili nov most

Pred nekaj dnevi so tehniki državnega podjetja za ceste ANAS izvršili v bližini Čedada pregled trase, kjer bo potekal nov odsek državne ceste, ker bodo morali zgraditi nov most čez Nadižo. Ko bo most zgrajen, bo precej olajšal promet skozi Čedad.

Dimnik padel na 11-letno deklico

V sredo pozno zvečer so sprejeli v goriški splošni bolnišnici 11-letno Mario Vecchi iz Villess, ki ima razne podplutbe na ustih in na nogah. Igrala se je na domačem dvorišču ko je nanjo padel z bližnje strehe star dimnik. Ta je bil zvezan z žico, ki jo je mimo vozeči traktor prerezal.

Starše otrok, ki letujejo v Gornjih Gorjah pri Bledu, opozarjamo, da bo radio Ljubljana na oddajal danes ob 10.05 reportažo o življenju tržaških in goriških otrok v tej koloniji.

Še vedno zaskrbljenost zaradi obstoja krminske tovarne «California»

Včeraj zjutraj je bil na goriški prefekturi sestanek med prefektom dr. Sgango in dr. Zandomenijem od Zveze industrijcev iz Gorice, ki je zastopal lastnika tovarne «California» v Krminu, inž. Peghina. Prisoten je bil tudi krminski župan.

S strani podjetja je bilo dano zagotovilo, da trenutno tovarne ne bodo zaprli. Stroji bodo ostali torej v Krminu. Vendarle bodo v Krminu odslej delali le dokončna dela na hladilnikih ker bodo le te delali naprej le v tovarni v Padovi. Delo v Krminu je zagotovljeno le za pet, šest mesecev.

Rešitev je torej trenutnega značaja in ni nikake obveze, da bi v Krminu tovarna ostala. Sindikalne organizacije so zaradi tega izrazile svojo zaskrbljenost.

Včeraj popoldne se je na delu na gradbišču v Ronkah ponesrečil 56-letni Elio Pizzin iz Turriaca. Ozdravel bo v 10 dneh.

Goriško-beneški dnevnik

V PRIREDBI PRO LOCO SREDI SEPTEMBRA

Ob mednarodni folklorni prireditvi bodo oživili goriški dvor iz 14. stoletja

Sodelovale bodo skupine iz Italije, Jugoslavije, Avstrije
Pro Loco toži o pomanjkanju denarja - Septembra ptičji sejem

Tudi letos bo sredi septembra v Gorici, v priredbi turistične ustanove Pro Loco, parada folklornih skupin, na kateri bodo sodelovale skupine iz Italije, Jugoslavije, Avstrije in morda še iz kake druge države. Podobna prireditev je bila že lani, vendar bo letošnja presegla lanski okvir. Prireditelji hočejo privabiti v Gorico čimveč gledalcev in turistov (z naše strani menimo, da bi bilo zaradi tega morda bolje prirediti tako folklorno predstavo avgusta; tako bi lahko iz Gradeža in iz drugih obmorskih krajev privabili na tisoče tujcev, ki tam letujejo) in nameravajo dati letošnji prireditvi zgodovinski okvir.

V sodelovanju z igralci Piccolo Teatro nameravajo oživiti življenje na goriškem grajskem dvoru v štirinajstem stoletju, ko je na goriškem gradu vladal grof Henrik II. Goriški, ki je leta 1307 dal Gorici mestne privilegije. Henrika II. so izbrali, ker je bil odličen državnik in vojskovodja in je znal podjarmiti dober del Furlanije, Tolminsko in tudi nekatere druge predele v beneških deželah.

Režiser Francesco Macedonio namerava obnoviti razkošje tedanjega goriškega dvora. Po folklorni paradi skozi mesto in po folklorni prireditvi naj bi igralec, ki bo igral Henrika II., nagradil, s pomočjo današnje oblasti, nastopajoče.

Prepričani smo, da bo tako zamišljena prireditev privabila v Gorico tisoče turistov iz vseh krajev naše dežele. Treba bo le paziti, da ne bo prireditev hkrati s tekmovanjem pevskih zborov, ki ga prireja društvo «Seghizzi».

Pro Loco pripravlja tudi tradicionalni ptičji sejem združen s ptičjo razstavo, ki bo prvo nedeljo v septembru v občinskem parku. Tudi ta prireditev bo doživela precejšen uspeh, saj je že tradicionalna in znana tako v naši deželi kot v inozemstvu.

September obeta torej biti zelo privlačen na prireditvah, saj bomo imeli od nedelje do nedelje vrsto kvalitetnih prireditev od ptičje razstave do nastopa folklornih skupin, od pevskega tekmovanja «Seghizzi» do kulturnega srečanja «Mitteleurope», ki bo letos posvečeno urbanističnim problemom.

Odbor Pro Loco pa ni zadovoljen. Izdal je poročilo, v katerem ugotavlja, da ne dobi pomoči od nikoder za svoje delovanje. Poročilo Pro Loco trdi, da ji pokrajinska turistična ustanova ne daje podpore, da podpore ne dobi od občinske uprave, da jo deželna uprava nekako bojkotira.

Nočemo polemizirati s tem poročilom, vendar vemo, da stvari ne stoje tako. Pro Loco vzdržuje telefonsko govorilnico v Galeriji na Verdijevem korzu. Za to govorilnico, ki jo uporabljajo v glavnem vojaki v večernih urah ali pa ob nedeljah, zato da telefonirajo domačim, dobiva Pro Loco podporo tako od SIP-TELVE kot od pokrajinske turistične ustanove. EPT daje poleg tega goriški Pro Loco podporo za delovanje na raznih področjih, ki gre od prirejanja prireditev do vzdrževanja tega urada.

Članek, ki je bil objavljen v nekem krajevnem listu pred nekaj dnevi je vzbudil hudo kri pri turističnih funkcionarjih na Goriškem. Nocoj bo seja upravnega odbora pokrajinske turistične ustanove in na njej bodo brez dvoma razpravljali tudi o zadevi goriške Pro Loco.

Uspelo nam je dobiti nekaj mnenj o tej zadevi. V EPT trdijo, da bi morala ta ustanova, če bi se hotela držati nad krajevnimi interesi, vzdrževati telefonske govorilnice in turistične pisarne tako v Tržiču kot v Gorici, v Gradežu in Krminu.

Z naše strani pa lahko dodamo še nekaj. Včasih priredi goriška Pro Loco razne prireditve v Števerjanu. Kakšno zvezo ima taka turistična ustanova, ki je omejena na delovanje v goriški občini, s turizmom v Števerjanu, ne vemo. Ob taki priliki se denar meče iz goriške blagajne. To nam sicer daje nekaj misliti. V Števerjanu obstajata dve slovenski prosvetni društvi, ki sta zmožni prirejati zelo velike prireditve. Zakaj ne bi v Števerjanu naši ljudje ustanovili domačo Pro Loco, ki bi lahko imela razne podpore iz javnih sredstev? Seveda v takem primeru bi morale domače politične razprtije nekoliko popustili.

VESTI Z ONKRAJ MEJE

Programi za alpski turistični center v Bovcu so pripravljeni

Računajo, da bodo začeli s prvimi gradnjami že prihodnjo pomlad

V pripravah na gradnjo alpskega turističnega centra Bovec so dosegli te dni pomemben mejnik. Po zaključku javnega natečaja za izdelavo idejnega programa centra, je poseben poslovni odbor, ki vodi delo konzorcija za izgradnjo centra, izdal obširno publikacijo v slovenskem in angleškem jeziku, obogateno s številnimi skicami in reprodukcijami. Publikacija, ki vsebuje vrsto ekonomskih, zemljepisnih in drugih kazalcev, bo služila za konkretne pogovore z zainteresiranimi finančniki za gradnjo centra.

Predsednik poslovnega odbora konzorcija inž. Viktor Klanjšček je te dni povedal, da so zdaj pripravljeni vsi programi, ki so potrebni za začetek finančnih pogovorov. Predvidevajo, da se bodo ti pogovori začeli zgodaj jeseni in da bodo — če ne bo nepredvidenih zastojev — lahko začeli s prvimi deli prihodnjo spomlad. Poleg nekaterih bank v Jugoslaviji se zanimajo za sofinanciranje velike investicije tudi tuji denarni zavodi. Iz zahodne Evrope so nekateri pripravljeni stopiti v partnerstvo s tem, da bi sodelovali tudi pri dobičku ter skrbeli za dotok gostov v center.

Kaj pravzaprav nameravajo doseči v Bovcu? Prvotni skromnejši program, ki je predvideval izgradnjo nekaterih gostinskih objektov ter žičnice na Kanin, so po nasvetu strokovnjakov tako razširili, da bo postal Bovec sčasoma eno osrednjih zimsko športnih turističnih središč v Sloveniji. Kolikor je znano, nimajo trenutno razen za južni Jadran nikjer tako obsežno izdelan program. Zato bo kaj lahko z njim konkurirati tudi na mednarodnem področju.

Predvsem je treba poudariti, da bodo center gradili v treh etapah. Ko bo popolnoma dograjen, bo razpolagal s 5500 novimi ležišči, sistemom žičnic, ki bodo lahko popeljale po 2700 turistov na dan na kaninsko pogorje, kjer bodo tudi številni gostinski objekti. Sam center, ki bo v glavnem zgrajen na pobočju pred vhodom v Bovec z goriške strani, bo opremljen tudi s številnimi športno rekreacijskimi objekti za zimske in poletne goste. Skupaj bo center veljal 56 milijard starih dinarjev. V prvi fazi bodo zgradili hotel v alpskem stilu, za katerega že pripravljajo načrte, eno žičnico na Kanin ter restavracijo ob njeni zgornji postaji. Upajo, da bodo začeli z gradnjo že prihodnjo spomlad.

Ekonomski izračuni, ki so jih napravili, so zelo obetajoči. Predvideno je, da bo v centru zaposlenih okoli 1400 stalnih delavcev. Letno bodo ustvarjali kakih 23 milijard starih dinarjev prometa. Dobiček pa naj bi znašal letno okoli milijardo 600 milijonov dinarjev.

* * *

V novogoriški občini so se lotili v zadnjem času nekaj večjih del na cestah, ki obetajo udobnejšo in varnejšo vožnjo z avtomobili. Tako sedaj delavci novogoriškega cestnega podjetja širijo najbolj nevarne ovinke med Šempetrom pri Gorici ter Prvačino. Na tej cesti obnavljajo tudi že iztrošen asfaltni trak. Pomembna je tudi ureditev ceste med Dobrovim in Vipolžami. Tako bo moč poslej prihajati v središče Brd tudi preko vipolškega prehoda po asfaltu.

Sindikalne vesti

Včeraj so se v Gorici na sedežu zveze industrijcev sestali zastopniki sindikatov CGIL, CISL in UIL z vodstvom podjetja INTES iz Zdravščine. Sindikalisti so predlagali vrsto izboljšanj za delavce in delavce, ki so zaposleni v tej tovarni. Med zahtevami je letna premija 200 ur za vse delavce (to premijo že dobivajo uradniki), 300 lir nagrade za vsako nočno izmeno, odpravo vajenske dobe, povišanje nagrade za menzo na 40 lir dnevno, dovoljenje za sindikalne sestanke v tovarni.

Raznateljstvo je izjavilo, da so te zahteve prevelike in da jih ne morejo sedaj upoštevati. Sindikalisti so ugotovili, da je razlika v plači med delavci v podgorski predilnici in v Intesu približno 8.000 lir mesečno. Sindikalne zahteve hočejo to razliko med dvema tekstilnima tovarnama odpraviti.

Pogajanja se bodo nadaljevala. Medtem bo ravnateljstvo vsem uslužbencem do 30. julija izplačalo predujem 15.000 lir na letno proizvodno nagrado.

Še danes vpisovanje v 1. razred slovenske enotne srednje šole

Danes je zadnji dan za vpis v prvi razred enotne srednje šole s slovenskim učnim jezikom. Vpisuje se na tajništvu šole, v Ulici Randaccio 10, od 9. do 12. ure.

Vse slovenske starše, ki tega niso še napravili, vabimo da vpišejo svoje otroke v slovensko srednjo šolo. Tu si bodo otroci pridobili znanje, ki ga dajejo v katerikoli drugi šoli, naučili pa se bodo lepe slovenščine, ki je v Gorici danes bolj kot kdaj potrebna. Dijaki, ki so dokončali slovensko šolo, so vsi zaposleni. Podjetja iščejo mladenke in mladeniče, ki znajo slovenski jezik.

Poleg tega pa menimo, da je dolžnost vsakega pripadnika slovenske manjšine, da vpiše svoje otroke v slovensko srednjo šolo.

Jutri v Ronkah antifašistično zborovanje

V Ronkah na plesišču Excelsior na prostem bo jutri zvečer običajno vsakoletno antifašistično zborovanje ob priliki praznovanja 25. julija, ki ga prirejajo ANPI, ANPIAA in Zveza bivših deportirancev v nacističnih taboriščih.

Na sporedu je govor politkomisarja 156. brigade «Vuozzi» dr. Lina Argentona, ki bo govoril ob 21. uri. Antifašistične pesmi bo pel kvartet «I quattro compagni» iz Trsta.

Pogajanja med strankami leve sredine

V sredo zvečer so se v Gorici sestala pokrajinska vodstva Krščanske demokracije, Italijanske socialistične stranke in Enotne socialistične stranke, da bi razpravljali o stanju v krajevnih upravah na Goriškem, kjer je nastal nov položaj po razkolu socialdemokratov iz PSI. Govor je bil predvsem o položaju v Tržiču, kjer so se sinoči sestali zastopniki KD in PSI. Baje so se jim kasneje pridružili še socialdemokrati, ki so imeli sinoči prvo skupščino svoje sekcije. Socialdemokratom sta se pridružila dva od šestih občinskih svetovalcev PSI v Tržiču. V tem mestu skušajo obnoviti koalicijo leve sredine, vendarle brez župana Romanija.

Nekam čuden položaj je tudi na občini v Gradiški, kjer je župan Portelli postal nestrankarski mož. Svoj županski mandat je tudi dal občinskemu svetu na razpolago, vendarle ne namerava odstopiti od položaja občinskega svetovalca. Položaj v Gradiški utegne postati zaradi tega zapleten.

Giovanni Padovan v glavnem svetu CISL

Na nedavnem kongresu CISL, ki je bil v Rimu, je bil v glavni svet tega sindikata izvoljen tajnik goriške CISL Giovanni Padovan. V isti organ je bil tudi imenovan deželni tajnik te sindikalne organizacije Angelo Marinello.

BORUTU LEBANU *je žena Henrika povila brhko hčerkico, ki so ji dali ime Mara. Mati in deklica se dobro počutita. Ob rojstvu prvorojenke čestita Primorski dnevnik.*

ZA BOLJŠE PREHAJANJE MEJE

Prehod na Plešivem tudi za propustnice

Svečana otvoritev bo 2. avgusta

Dvolastniški prehod Plešivo pri Krminu bodo spremenili v prehod druge kategorije ter se ga bodo mogli posluževati tudi lastniki propustnic. Dogovor o spremembi značaja tega prehoda je bil dosežen med predstavniki obeh držav ter bo pričel veljati 2. avgusta, ko ga bodo odprli ob prisotnosti predstavnikov oblasti.

V prihodnjih dneh bosta prišla na obisk k predsedniku občinske skupščine Nova Gorica Rudiju Šimacu župan občine Krmin Luciano Stecchina in odbornik za finance Ivan Prinčič, da se skupno dogovorijo o otvoritvenem postopku. V Medani, najbližji vasi v Goriških Brdih bodo imeli tisti dan domači praznik.

Otvoritev prehoda je kronanje dolgoletnega prizadevanja vrste dejavnikov na obeh straneh meje, ki so prepričevali osrednje oblasti, kako nujna je sprememba plešivskega mejnega prehoda, preko katerega je veliko zložnejša in krajša pot med Krminom in njegovim jugoslovanskim zaledjem kot pa preko Cegla.

V pripravah na ta dogodek so na obeh straneh meje že pred letom dni asfaltirali cesto, tako da je bilo v tem pogledu storjeno prav vse, da bi se promet v tem kraju odvijal kar najbolj v redu.

Otvoritev tega bloka narekuje naraščajoče število prehodov in pa vse večje zanimanje za Goriška Brda. Vrhu tega bo novi prehod krepkeje povezal Krmin s svojim tradiconalnim zaledjem, kar bo koristilo osebnemu prometu in mali obmejni trgovini. Prebivalci Goriških Brd postajajo namreč vse boljši potrošniki in krminski trgovci bodo od boljših zvez z Brdi imeli lahko samo koristi.

Placuta je bila proglašena za zgodovinsko četrt. Zaradi svoje arhitektonske enovitosti bodo morali hišni lastniki pri popravljanju svojih zgradb upoštevati sedanje danosti, da ne bi porušili harmonije. Pri tem nastaja vprašanje, če se bodo sploh odločili za popravljanje teh zgradb, ki razpadajo (kakor je razvidno s slike), ker od njih ne prejemajo zadostnih dohodkov.

V teh hišah, ki so stare in imajo slabo urejene sanitarije ter ne ustrezajo potrebam in zahtevam prebivalcev, stanujejo povečini ljudje z nižjimi prejemki. Četrt bi bilo moč urediti edinole s prispevki javnih ustanov, to pa je prav gotovo zadnje, kar hišni lastniki s Placute lahko pričakujejo, saj ne skrbi niti za park v sredini naselja, ki je popolnoma zapuščen.

Nadja Gergolet «zvezdica» Dela v Doberdobu

Na tekmovanju v briškoli, ki je bilo v okviru festivala Dela prejšnjo nedeljo v Doberdobu, sta dobila prvo nagrado Pahor - Brigante iz Tržiča - San Piera, drugo pa Pahor in Stanič iz Jamelj. V Doberdobu je ostala tretja nagrada, in sicer po zaslugi Vladimira Gergoleta in Gabrijela Gergoleta. S četrto nagrado sta se morala zadovoljiti Jordan Radetič iz Jamelj in Benjamin Černic z Vrha.

V ponedeljek zvečer je zbranim imel politični govor deželni svetovalec Dušan Lovriha. Obravnaval je sedanjo politično krizo v Italiji in dejal, da je potreben temeljit preokret v državni politiki.

Po govoru se je razvila plesna zabava, na kateri so izbrali zvezdico Dela. Izbrana je bila Nadja Gergolet, spremljevalki pa sta Andreina Peric in Andreina Lakovič.

Kino

CORSO. 17.30—22.00: «Buona sera signora Campbell», G. Lollobrigida in P. Silvers, ameriški barvni film.

VERDI. 17.45—22.00: «Rebus», A. Margret in L. Harvey; ameriški kinemaskopski film v barvah.

MODERNISSIMO. Zaprto zaradi počitnic.

VITTORIA. 17.15—21.30: «Il sergente», R. Steiger in L. Michael, ameriški film v barvah, mladini pod 14. letom prepovedan.

CENTRALE. 17.00: «Il figlio di Godzilla», T. Takashima in B. Maeda; japonski kinemaskopski film v barvah.

Tržič

AZZURRO. 18.00—22.15: «Susanna e i suoi dolci vizi alla corte del re», P. Petit, francoski barvni film.

EXCELSIOR. 17.30—22.00: «Execution», Idouh Rihardson, ameriški barvni film.

PRINCIPE. 18.00—22.00: «24 ore per uccidere», M. Rooney in L. Parker, ameriški barvni film.

Nova Gorica

SOČA (Nova Gorica): «Smešne stvari so se dogodile na poti v Forumu», ameriški barvni film — ob 18.30 in 20.30.

DESKLE: Prosto.

SVOBODA (Šempeter): «Strel z nebotičnika», ameriški barvni film — ob 18.30 in 20.30.

ŠEMPAS: «Sherlock Holmes v borbi z Jackom», angleški barvni film — ob 20.30.

PRVAČINA: «Živeti zaradi življenja», francoski barvni film — ob 20.30.

RENČE: Prosto.

KANAL: «Ognjena karavana», ameriški barvni film — ob 20.30.

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna Soranzo, Verdijev korzo 57, tel. 28-79.

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči bo odprta lekarna «S. Nicolo», dr. Olivetti, Ulica 1, maja 1, tel. 73-323.

šport šport šport šport šport

MOTOCIKLIZEM

NA DIRKAH ZA SVETOVNO PRVENSTVO KATEGORIJE 50 CCM

Dirkalni motorji tovarne Tomos med najboljšimi izdelki na svetu

Na tomosu nastopa letos tudi Tržačan Gilberto Parlotti
Za prihodnjo sezono bodo koprske motorje še izboljšali

KOPER, 24. — Znana koprska tovarna motornih koles, Tomos, že nekaj let ne izdeluje teh prevoznih sredstev le za širši trg (in tudi izvenkrmskih ladijskih motorjev LAMO), ampak se je začela ukvarjati tudi s pripravljanjem dirkalnih izpeljank svojih lahkih motociklov, mopedov. Ta koprska tovarna se je namreč specializirala za izdelovanje najlažjih motornih koles, t. j. z delovno prostornino batnikov do 50 kubičnih centimetrov. Ti motorji so postali v zadnjih letih v Sloveniji, in tudi v ostali Jugoslaviji, izredno priljubljeni in razširjeni. Kdor potuje z avtom proti Ljubljani lahko pogostoma sreča tovornjake, ki so otovorjeni z izdelki te tovarne, katere na ta način pošiljajo na jugoslovansko tržišče. Ti mali motorji pa se niso razširili le v svoji ožji in širši domovini, ampak tudi v inozemstvu. Spočetka jih je koprska tovarna le izvažala, kasneje pa je pomagala postaviti v inozemstvu tudi nove tovarne, ki pošiljajo ta svoj izdelek zlasti na trg Beneluxa.

Ob tako široki proizvodnji je bilo povsem logično, da je morala tovarna prej ali slej poseči s svojimi motornimi kolesi tudi v svet dirk.

Spočetka so specialke Tomosa nastopale le na domačih progah, kasneje pa so se začele udeleževati tudi tujih dirk.

Letos se je tovarna Tomos udeleževala dirk za svetovno prvenstvo z dokaj močno ekipo, v kateri je bil poleg domačinov Štefeta in Bernetiča tudi Tržačan Gilberto Parlotti. Ta ekipa se je letos odrezala kar dobro, najboljše rezultate pa je dosegel prav Parlotti, ki je trenutno na lestvici za svetovno prvenstvo vozačev na 6. mestu. Ta lestvica je namreč taka:

1. **Toersen (Niz.) na kreidlerju 83 točk**
2. **Smith (V. Brit.) na derbyju 61**
3. **Nieto (Šp.) na derbyju 49**
4. **De Vries (Niz.) na kreidlerju 40**
5. **Lodewijk (Niz.) na jamathi 35**
6. **Parlotti (It.) na tobosu gp 30 itd.**

Če je uvrstitev Parlottija na 6. mesto svetovne lestvice sicer zadovoljivo, vendar pa ne ravno tako, kot so pričakovali v Kopru pred začetkom prvenstva, potem lahko rečemo, da je uvrstitev tovarne Tomos na lestvici konstruktorjev mnogo boljša. Tomos je namreč trenutno na 3. mestu svetovne lestvice in se je tako vsekakor uvrstil med tiste tovarne, ki izdelujejo danes najboljše dirkalne motorje v tej najnižji kategoriji.

Tomosove specialke bodo letos nastopile še na dveh dirkah za svetovno prvenstvo, v Imoli in Opatiji. Ker sta progi obeh dirk Tomosovi ekipi dobro znani lahko pričakujemo, da bodo dirkači svoj položaj na svetovni lestvici še popravili.

Kaže pa, da bodo ti uspehi v prihodnji sezoni še boljši. V ekipo bodo namreč vključili nekaj mladih in novih tekmovalcev, med katerimi že sedaj izstopa Tone Kralj iz Trzina. Poleg tega pa bodo tovarniški strokovnjaki na podlagi letošnjih izkušenj, ki so jih pridobili na dirkah za svetovno prvenstvo, stroje še izboljšali. Zato res ni izključeno, da ne bomo v prihodnji sezoni videli našega someščana Parlottija in njegovih klubskih tovarišev na precej višjih mestih, kot letos. To bi bil vsekakor lep športni podvig dirkačev samih, obenem pa tudi potrdilo kakovosti slovenske industrije motornih koles v Kopru, namreč tovarne Tomos.

NA VODNIH SMUČEH OD PULJA DO CERVIE

Balboni Ravegnanijeva preko Jadranskega morja

Uspel podvig matere treh otrok

CERVIA, 24. — Anna Maria Balboni Ravegnani, mati treh otrok, je prva ženska, kateri je uspelo opraviti «coast to coast» od Pulja do Cervie. 130,700 km dolgo progo preko Jadranskega morja je prevozila danes zjutraj (startala je v Pulju ob 6.30) v času 3.17'56". Progo je presmučala na vodnih smučeh s poprečno hitrostjo 39,619 km na uro. To je tretji najboljši čas na absolutni lestvici, saj sta bolje od nje doslej smučala le dva moška, to je Bruno Cassa (1.55'51") in Tržačan Marussi (2.57'30"). Pri vsem tem pa je motorni čoln (300 KS), kljub temu, da ga je vodil večkratni italijanski državni prvak za podobna tekmovanja Basso, zgrešil smer in je prispel pred Ravenno ter je na ta način prevozil celo 25 do 30 km daljšo pot od najkrajše.

Balboni Ravegnanijevo je na cilju v Cervii čakala velika množica, med katero je bil tudi njen mož z otroki.

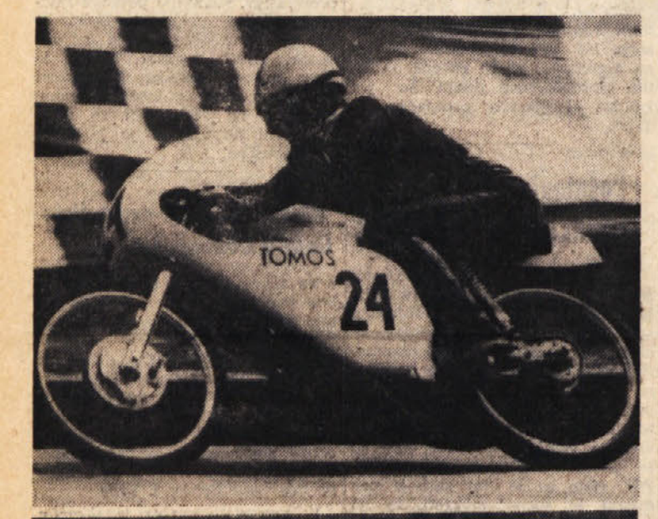

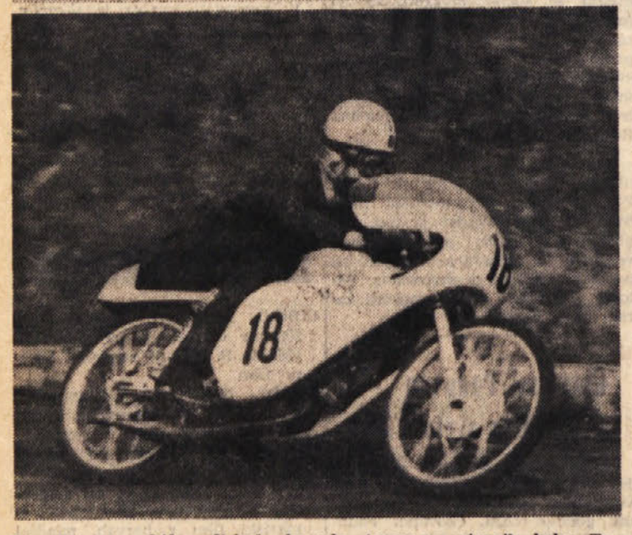

Na sliki sta odlična dirkača koprske tovarne motornih koles Tomos, 28-letni tržaški mehanik Gilberto Parlotti (zgoraj) in Koprčan Adrijan Bernetič (spodaj)

Tolerantni zahodni Nemci...

BONN, 23. — Med nekim zasedanjem zahodnonemške vlade v Bonnu so razpravljali tudi o nastopih vzhodnonemških športnikov na ozemlju Zahodne Nemčije. Sklenili so, da bodo vzhodnonemški tekmovalci pri svojih nastopih v Zahodni Nemčiji lahko uporabljali svojo himno, zastavo in grb.

KOLESARSTVO

BRUSELJ, 24. — Merckx nadaljuje s svojo serijo zmag. Na nekem kolesarskem kriteriju v Woluwe Saint Lambertu je premagal De Vlaemincka in Gimondija.

Sodniški tečaj

V Trebčah se je sinoči začel tečaj nogometnih sodnikov za letošnje SSI. Predavala sta znana slovenska sodnika iz Ljubljane Jakše in ing. Podlipnik. Sodniški kandidati so z zanimanjem sledili besedam obeh izkušenih predavateljev.

Tečaj se bo nadaljeval drevi ob 20.30.

NOVA GORICA
MEDNARODNE MOTODIRKE
NAGRADA - PRIX
NOVE GORICE
31. AVGUSTA 1969 ob 14h

ATLETIKA

LONDON, 24. — Na nekem tekmovanju v Londonu so kar štirje atleti pretekli milju v manj kot štirih minutah. To so bili: John Kirkbridge (3'58"), Jim Douglas (3'58"5), John Boulter (3'59"2) in Ray Roseman (3'59"8).

NOGOMET

LORENZO MARQUES, 24. — Eusebio, «črni biser» portugalskega nogometa bo — po vesteh ki krožijo v portugalski prestolnici — v kratkem zapustil svoj dosedanji matični klub Benfico. Neki italijanski klub mu je baje ponudil za prestop 450 milijonov lir.

OLIMPIADA

MUENCHEN, 24. — Predsednik mednarodne veslaške zveze Thomas Keller je zahteval od organizacijskega odbora prihodnjih olimpijskih iger v Muenchnu, naj poveča število mest na tribunah okrog veslaškega stadiona od 24.000 na 40.000.

ŠD GAJA

obvešča svoje člane, da bo občni zbor društva v soboto, 26. julija ob 20.30 v prvem sklicanju in ob 21. uri v drugem sklicanju. Občni zbor bo v prostorih osnovne šole v Gropadi.

Dnevni red:

1. **Poročila predsednika, tajnika in blagajnika**
2. **Diskusija o poročilih**
3. **Razrešnica staremu odboru**
4. **Volitve novega odbora**
5. **Razno.**

ODBOJKA — ŽENSKI TURNIR ZARJE V BAZOVICI

Prvi večer brez presenečenj: zmagi šesterk Brega in Zarje

Drevi bosta na sporedu tekmi Bor-Zarja in Gaja-Sokol

Prvi večer ženskega odbojkarskega turnirja, ki ga organizira Zarja ob priliki 70-letnice PD Lipe, ni prinesel nobenega presenečenja. Zmagali sta obe favorizirani šesterki. Ekipe na splošno niso predvajale izredne igre, kljub temu pa so v glavnem s svojo odbojko zadovoljile dokaj številno občinstvo, ki je prihitelo ob tej priložnosti na igrišče.

BREG — SOKOL 2:1 (15:11, 6:15, 15:2)

BREG: Foraus, Turk, Klabjan, Barut, Rapotec, Pavletič, Kofol, Hmeljak.

SOKOL: Švab, Caharija, Zavadlal, Zidarič, Škerk, Pertot, Gulič.

SODNIKA: Ban, Pappacoda.

To srečanje je bilo v sporedu prvega večera najkakovostnejše. Nabrežinke so nastopile s precej okrnjeno ekipo in so skušale pomanjkanje igralk nadomestiti z večjo borbenostjo in požrtvovalnostjo. To pa jim je uspelo le v drugem nizu, ko so res uspele prve priti do petnajstice. V tretjem setu pa so plačale račun za ta svoj podvig. Svoje sile so izčrpale, razen tega pa je tudi Breg močno pritisnil, pokazal svojo pravo vrednost, vodil je že s 14:0 in je gladko prišel do zmage.

* * *

ZARJA — GAJA 2:0 (15:8, 15:5)

ZARJA: Sonja, Dora in Saška Križmančič, Bandelj, N. in D. Žagar, Fonda, Čufar, Čok.

GAJA: S., M. in L. Grgič, Vrše, Bizjak, Babič, Jelišič.

SODNIKA: Pappacoda in Ban.

O tem srečanju najbolje govori izid sam: Bazovke so bile svojim tekmicam premočne nasprotnice. S precejšnjo lahkoto so jih prisilile k predaji v samih dveh setih. Dobro so servirale, deloval pa je tudi napad, v katerem se je izkazala zlasti Sonja Križmančič, poleg nje pa je dobro zaigrala tudi Čokova.

* * *

Turnir se bo nadaljeval drevi. Na sporedu bosta dve srečanji. Ob 21. uri bosta nastopila v prvi tekmi finalnega kola Bor in Zarja, za tem srečanjem pa bo na sporedu dvoboj med Gajo in Sokolom, ki bo veljal za osvojitev 4. mesta.

fv

Urnaut izstopa v Faenzi

FAENZA, 24. — V nadaljevanju moškega odbojkarskega turnirja so dosegli naslednje izide:

Jugoslavija — Italija B 2:1 (15:7, 5:15, 15:5)
Italija A — Češkoslovaška 2:0 (15:13, 15:6)

V jugoslovanski ekipi je bil tudi danes najboljši igralec Urnaut.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO — TRST z namenom da vzbudi med mladino zanimanje in ljubezen do gorskega sveta in narave sploh, razpisuje

NATEČAJ

za najbogatejšo zbirko razglednic gorà in gorskega cvetja, s točno označbo pogorja in slovenskim imenom cvetja. Veljavnost natečaja do 10. oktobra t. l. Tri najboljše zbirke bodo nagrajene.

TENIS — POKAL DE GALEA

Italijanska ekipa je že finalistka

V finalu se bo pomerila z zmagovalcem prekinjene tekme Nemčija-Bolgarija

TURIN, 24. — Italija vodi proti Jugoslaviji s 3:0 po obeh srečanjih posameznikov in igri dvojic ter si je tako že zagotovila pravico do nastopa v finalu svojega področja, katerega bo odigrala proti zmagovalcu prekinjene tekme Bolgarija - Nemčija. Izidi dvoboja med italijanskimi in jugoslovanskimi igralci, ki ne predstavljajo nobenega presenečenja, so naslednji:

Marzano (It.) - Jaci (Jug.) 2:0 (6:1, 6:2)
Panatta (It.) - Korać (Jug.) 2:0 (6:1 6:1)
Marzano in Panatta (It.) - Korać in Nigrinović (Jug.) 3:0 (6:1, 6:1, 6:4)

V drugem polfinalu italijanskega področja je trenutno stanje dvoboja med Bolgarijo in Nemčijo neodločeno 1:1. V prvih dveh srečanjih posameznikov so namreč dosegli taka rezultata:

P. Pampulov Bol.) - Elzer (Nem.) 2:1 (6:4, 3:6, 6:3)
Meiler (Nem.) - B. Pampulov (Bol.) 2:0 (6:1, 6:2)

V srečanju dvojic se je igra močno zavlekla in so jo morali zaradi nastopajočega mraka prekiniti. Dvoboj bodo dokončali jutri zjutraj. V trenutku prekinitve pa je bilo stanje naslednje:

Meiler in Elzer (Nem.) - M. in B. Pampulov (Bol.) 11:9 (3:6, 3:6, 1:2)

V AVGUSTU LETOS

Ture in izleti SPD Trst

Slovensko planinsko društvo Trst je pripravilo za letošnje poletje res pester planinski program. Tri skupine bodo pod vodstvom izkušenih planincev krenile na večdnevne ture preko Kamniških Alp, Julijcev in Dolomitov.

Izleti so zamišljeni tako, da se jih lahko udeležijo trenirani planinec ali pa mladinec, ki doživlja svoje prvo srečanje z gorami. Ture bodo avgusta meseca in sicer:

Od 6. do 17. avgusta — Kamniške Alpe — vzponi na Kočno, Grintovec, Skuto, Turško goro, Brano in Ojstrico.

Od 3. do 8. avgusta — Julijske Alpe — tura preko sedmerih triglavskih jezer, Dolič, vrh Triglava s povratkom v Trento.

Upoštevajoč leta in pripravljenost udeležencev je možna daljša in zahtevnejša varianta.

Od 10. do 24. avgusta — Dolomiti — vzponi na Antelao, ogled področja Tre cime (morebitni vzponi): krožna tura Tofane di Rozes z vzponom; področje skupine Sella, vzpon na Piz Boe; tura preko skupine Catinaccia, ogled Torri di Vajdet, povratek po prelazu San Pellegrino.

To je le izvleček že točno zarisanih programov, za katere bodo zainteresirani dobili podrobnejša pojasnila pri NORČI ŽAVADLAL, *Ul. Geppa 9/III.* Točnejša pojasnila bomo objavljali tudi v našem dnevniku.

Zaključek vpisovanj — 31. julija.

NA TURNIRJU V INDIANAPOLISU

Željko Franulović v višjem kolu

INDIANAPOLIS, 24. — 36-letni Čilenec, Lusi Ayala, ki je zdaj poklicni teniški učitelj v Portoriku, je pripravil na teniškem prvenstvu ZDA (na zemljenih igriščih) veliko presenečenje. Izločil je namreč člana ameriške reprezentance Boba Lutza, ki je nastopal tudi v tekmovanju za Davisov pokal.

Pomembno zmago je slavil tudi Francoz Royer nad Ekvadorcem Guzmanom. Nastopa tudi mladi Jugoslovan Franulović, ki je brez težav odpravil Amerikanca Gormana z 2:0.

Izidi:

moški posamezniki

Luis Ayala (Čile) — Bob Lutz (ZDA) 8:6, 6:2
Jean Luis Roger (Fr.) — Pancho Guzman (Ekv.) 2:6, 6:4, 7:5
Arthur Ashe (ZDA) — Terry Adison (Avs.) 6:0, 6:1
Tom Edelfsen (ZDA) — Dick Crealle (Avs.) 0:6, 6:4, 6:3
Clark Graebner (ZDA) — Jean Chanfreau (Fr.) 6:4, 6:1
Željko Franulović (Jug.) — Tom Gorman (ZDA) 6:1, 6:0
Mike Belkin (Kan.) — George Goven (Fr.) 6:4, 1:6, 6:3
Cliff Richey (ZDA) — John Alexander (Avs.) 6:1, 6:0
Charles Pasarell (ZDA) — Armando Cornejo (Čile) 6:3, 6:4
Bill Bowrey (Avs.) — Dick Bell (ZDA) 6:3, 6:1
Allen Stone (Avs.) — Eric Van Dillen (ZDA) 6:4, 6:1

ženske posameznice

Linda Tuero (ZDA) — Joyce Davenport (ZDA) 6:1, 6:1
Lesley Turner (Avs.) — Sharl Barman (ZDA) 6:0, 6:0
Nacy Richey (ZDA) — Marie Cardenas (Peru) 6:0, 6:1.

Kot kaže, bo letošnja šesterka Bora imela več novosti. Tehnično vodstvo namerava — sodeč po nekaterih vesteh — vključiti v ekipo nekaj igralk, ki so doslej nastopale v drugi sesterki. Med temi bo verjetno tudi obetajoča napadalka Lučka Pečar, ki jo prikazuje naša slika med tolčenjem na tekmi proti AGI B. Morda jo bomo videli v dresu prve šesterke že drevi na turnirju Zarje v Bazovici

GEORGE SAND

Indiana

26.

«Prekletstvo! Vse, kar mi pripovedujete, Indiana, le zastruplja mojo rano. Ta Angležvas torej zelo ljubi? Ali pa veste, kako vas ljubim jaz?»

«Ah, ne primerjajva. Če bi tekmovala zaradi iste naravne ljubezni, bi morala dati prednost starejši. A nikar se ne bojte, Raymon, da bi vas kdaj prosila, da me ljubite tako, kot me ljubi Ralph.»

«Prosim vas, razložite mi vendar tega človeka; kdo more neki prodreti pod njegovo kamnito krinko?»

«Naj sama zapojem hvalo svojemu bratrancu?» se je nasmehnila. «Priznam, upira se mi, da bi pokazala njegovo podobo, tako ga imam rada, da bi se mu morala laskati, bojim se, da se vam ne zdi dovolj lep, takšen kot je. Poskušajte mi torej pomagati, no, kakšen se vam zdi?»

«Po obrazu sodeč (oprostite, če vas žalim) je popolna ničla; vendar kaže zdrav razum in izobrazbo v pogovoru, kadar blagovoli govoriti; toda to opravlja tako mukoma, tako hladno, da nihče nima koristi od njegovega znanja, tako ledeni in utruja njegovo govorjenje. V njegovih mislih je nekaj povsem vsakdanjega in težkega, in tega ne odkupi metodična čistost njegovega izražanja. Mislim, da je njegov duh napolnjen z vsemi idejami, ki so mu jih dali, in preveč otopel in poprečen, da bi imel sam svojo idejo. Natanko človek, kot je potreben, da obvelja v družbi kot resen duh. Njegova resnost zavzema tri četrtine njegove vrline, vse drugo pa opravi njegova brezbrižnost.»

«V tej podobi je marsikaj resničnega,» je odvrnila Indiana, «toda tudi marsikateri predsodek. Drzno ste presekali sumnje, katerih bi si ne upala rešiti, čeprav poznam Ralpha od svojega rojstva. Res je njegova velika hiba, da velikokrat gleda z očmi drugih, vendar to ni hiba njegovega duha, marveč njegove vzgoje. Po vašem mnenju bi bil popolna ničla, če ne bi imel vzgoje, jaz pa mislim, da bi bil brez nje manj. Povedati vam moram podrobnost iz njegovega življenja, ki vam bo pojasnila njegov značaj. Na nesrečo je imel brata, kateremu so starši očitno dajali prednost pred njim; brat je imel vse bleščeče lastnosti, ki so njemu manjkale. Z lahkoto je dojemal, bil je nadarjen za vse umetnosti, duh se mu je kar kresal, imel je manj pravilen, toda izrazitejši obraz kot Ralph. Bil je nežen, prizadeven, dejaven, skratka, ljubeznivejši. Narobe pa je bil Ralph neroden, otožen, nepripričevalen; ljubil je samoto, dojemal počasi, ni se postavljal s svojim skromnim znanjem. Ko so starši opazili razliko med njim in bratom, so ga začeli mrcvariti, še hujše, poniževati. Kakor je bil tedaj otrok, se mu je značaj pomračil, zasanjal se je, nepremagljiva plahost je hromila vse njegove zmožnosti. Dosegli so, da je samega sebe zasovražil in se zaničeval, zgubil je pogum do življenja, in ko je bil star petnajst let, ga je že popadel spleen, ki je pod poživljajočim nebom otoka Bourbona povsem telesna bolezen. Velikokrat mi je pripovedoval, da je nekega dne odšel z doma s trdnim namenom, da se bo vrgel v morje, toda ko je sedel na obali in zbral svoje misli tik preden se je lotil svojega načrta, je zagledal mene, ki sem mu prihajala naproti v naročju svoje dojilje črnke; tedaj mi je bilo pet let. Pravijo, da sem bila čedna in da sem kazala do molčečega bratranca posebno nagnjenje, ki ga nihče ni delil z menoj. Res je, da je bil tako skrben in ustrežljiv do mene, kot v očetovi hiši nisem bila vajena. Na nesrečo sva se že tedaj skladala. Naučil me je jezika svojega očeta, jaz pa sem mu jecljala govorico mojega. Ta angleško-španska mešanica je bila nemara izraz Ralphovega značaja. Skočila sem k njemu in ga objela, in ko sem opazila, da se joka, sem se tudi jaz razjokala, dasi nisem vedela, zakaj. Pritisnil me je k srcu in se, kot mi je pozneje povedal, zaobljubil, da bo živel zame, zapuščenega, ako ne zasovraženega otroka, kateremu bo njegovo prijateljstvo dobro in za življenje koristno. Bila sem torej prva in edina vez v njegovem žalostnem življenju. Od tistega dne se nisva skoraj nikoli več ločila, preživljala sva najine proste in zdrave dneve v samoti gorá. Toda morda vas dolgočasim s tem dolgim pripovedovanjem o mladosti, in bi vam bilo ljubše, da zdirjava na lov.»

«Norica!...» je rekel Raymon in zadržal vajeti konja, na katerem je jezdila gospa Delmarejeva.

«Prav, pa bom nadaljevala,» je povzela. «Starejši Ralphov brat Edmond Brown je umrl, ko mu je bilo dvajset let; od žalosti je umrla tudi njegova mati, in oče je ostal neutolažljiv. Ralph bi mu bil rad olajšal gorje, toda gospod Brown je sprejemal njegove prve poskuse tako hladno, da se je njegova naravna plahost le še povečala. Po ure in ure je žalosten in molčeč preždel pri obupanem starcu in si ga ni upal ogovoriti ali ga milovati, bal se je, da bi bila njegova tolažba neumestna in nezadovoljiva. Oče mu je očital, da je brezčuten, in po Edmondovi smrti je postal ubogi Ralph le še nesrečnejši in še manj priznan kot kdajkoli poprej. Jaz sem bila njegova edina tolažba.»

«Ne morem ga pomilovati ,če se še tako zavzemate zanj,» ji je segel Raymon v besedo; «toda v njegovem in vašem življenju je nekaj, česar si ne morem razložiti: da se ni poročil z vami.»

«Povedala vam bom zelo tehten vzrok za to,» je rekla. «V dobi, ko sem bila godna za poroko, je bil Ralph deset let starejši od mene (kar je v našem podnebju velika razlika, saj je otroška doba deklic tako kratka) in oženjen.»

«Sir Ralph je vdovec? Nikoli nisem slišal, da bi bil kdo omenil njegovo ženo.»

«Ne omenite mu je nikoli. Bila je mlada, bogata in lepa, toda zaljubljena v Edmonda, njemu namenjena, in ko se je morala pokoriti rodbinskim koristim in obzirnostim ter se poročiti z Ralphom, mu ni niti poskušala prikrivati, kako je zoprn. Prisilili so ga, da se je preselil z njo v Anglijo, in ko se je po ženini smrti vrnil na otok Bourbon, sem bila omožena z gospodom Delmarejem in tik pred odhodom v Evropo. Ralph je poskušal živeti sam, toda težave so bile v samoti le še hujše. Čeprav nikoli ni pripovedoval o gospe Brownovi, imam vse razloge verjeti, da je bil v zakonu bolj nesrečen kot v rodbini in da so novejši in boleči spomini še poglabljali njegovo naravno nagnjenost k otožnosti. Zopet se ga je lotil spleen; prodal je svoje plantaže kave in se preselil v Francijo. Dokaj čudaško se je predstavil mojemu soprogu, smejala bi se bila, če me ne bi bila navezanost dostojanstvenega Browna ganila. Gospod, mu je rekla, vašo ženo imam rad, vzgojil sem jo, kot sestra mi je, še vedno kot hčerka. Edina, ki mi je ostala od vsega sorodstva, in edina ljubezen. Dovolite, da se nastanim pri vas in da prebivljamo naše življenje v troje. Pravijo, da ste nekoliko lju bosumni na ženo, toda pravijo tudi, da ste mož časti in poštenja. Če vam izjavim na besedo, da je nikoli nisem ljubil in je nikoli ne bom, me lahko mirno gledate kot da sem vaš pravi svak. Ni res, gospod? Gospod Delmare je veliko na sloves, ki ga uživa kot vojak poštenjak; sprejel je to odkrito izjavo nekako bahavo zaupljivo. Vendar je v mesecev natanko opazoval, preden je postalo zaupanje tako stvarno, kot se je z njim pobahal. Zdaj je neomajno, kakor Ralphova stanovitna in mirna duša.»

«Ste prepričani, Indiana,» je rekel Raymon, «da sir Ralph ne goljufa nekoliko sam sebe, ki prisega, da vas nikoli ni ljubil?»

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica 24 Maggio 1/1, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL SV. FRANCIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-6374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino ne naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Publicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst